

P
D
D

POLSKIE DOKUMENTY DYPLOMATYCZNE

KOMITET REDAKCYJNY

Przewodniczący
Jarosław Ćwiek-Karpowicz

Wiceprzewodniczący i redaktor naczelny
Piotr Długolecki

Członkowie zwyczajni
Jan Jacek Bruski, Jan Stanisław Ciechanowski, Sławomir Dębski,
Małgorzata Gmurczyk-Wrońska, Magdalena Hułas, Dariusz Jeziorny,
Marek Kornat, Maciej Koźmiński, Andrzej Kunert, Paweł Machcewicz,
Piotr M. Majewski, Andrzej Paczkowski, Adam Daniel Rotfeld,
Krzysztof Ruchniewicz, Małgorzata Ruchniewicz, Ryszard Stemplowski,
Jacek Tebinka, Mariusz Wołos, Stanisław Żerko

Członkowie ex officio
zastępca dyrektora PISM – Jacek Foks
dyrektor Biura Zarządzania Wiedzą i Historii Dyplomacji MSZ
– Krystyna Łagoda
Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych – Paweł Pietrzyk
dyrektor Archiwum Akt Nowych – Mariusz Olczak

Sekretarz
Marek Rodzik

POLSKIE
DOKUMENTY
DYPLOMATYCZNE

1982

REDAKTOR

Małgorzata Ruchniewicz

WSPÓŁPRACA

Piotr Długolecki

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
WARSZAWA 2025

© Polski Instytut Spraw Międzynarodowych 2025

Recenzenci

Władysław Bułhak, Andrzej Paczkowski

Opracowanie redakcyjne

Dominika Charytoniuk

Indeks osobowy

Ewelina Czarnowska, Marek Rodzik

Indeks rzeczowy

Ewelina Czarnowska

Redakcja techniczna

Dorota Dołęgowska

ISSN: 2449-6774

ISBN: 978-83-68555-02-8

Wydawca

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych

ul. Warecka 1A,

00-950 Warszawa

www.pism.pl

Wydawca dziękuje Archiwum Akt Nowych
za pomoc udzieloną przy powstawaniu publikacji.

Druk

Centrum Poligrafii Sp. z o.o.

ul. Michała Spisaka 37, 02-495 Warszawa

SPIS TREŚCI

WSTĘP	VII
LISTA DOKUMENTÓW	XIX
DOKUMENTY	1
ANEKSY	1107
WYKAZ SKRÓTÓW	1119
INDEKS RZECZOWY	1135
INDEKS OSOBOWY	1151

WSTĘP

Na politykę zagraniczną roku 1982 największy wpływ miały wielopłaszczyznowe następstwa decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego. Wydarzenia z grudnia 1981 r. odbiły się w świecie szerokim echem, zmieniając przede wszystkim relacje bilateralne Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Nowa sytuacja wpłynęła na pozycję międzynarodową Polski i stan stosunków Wschód–Zachód, rzutując także na ogólnoświatowe relacje wielostronne. Niezwłoczne i wielokrotnie wyrażane potępienie działań władz polskich przez główne państwa Zachodu, także w formie oficjalnych stanowisk NATO czy EWG, usytuowało kierownictwo PRL w roli oskarżonego, usiłującego bronić swojego stanowiska na różnych forach międzynarodowych. Narastająca rywalizacja amerykańsko-radziecka sprawiła, że położenie Warszawy uległo dodatkowemu pogorszeniu, a sytuacja w Polsce była poręcznym argumentem w zmaganiach ideologicznych i działaniach propagandowych obu supermocarstw.

Propagowana przez władze w Warszawie narracja o suwerennym podejmowaniu przez socjalistyczną Polskę grudniowych decyzji, jej prawie do kreowania polityki wewnętrznej według własnych potrzeb i wyobrażeń przegrywała na arenie międzynarodowej nie tylko z powodu zaostrażającej się polityki państw zachodnich, ale także zdecydowanego stanowiska opinii publicznej w tych krajach. „Solidarność” już wcześniej budziła wielkie zainteresowanie, sympatię i poparcie, które po wprowadzeniu nad Wisłą stanu wojennego przerodziły się w akcje protestacyjne i organizowanie wsparcia dla formujących się środowisk polskiej emigracji. Manifestacje i pikety, nieraz o dość gwałtownym przebiegu, odbywały się regularnie pod polskimi placówkami dyplomatycznymi i konsularnymi w krajach zachodnich. Stałym elementem ówczesnych działań stało się przesyłanie do Polski pomocy humanitarnej, do której władze PRL podchodziły z pewną ambiwalencją. Z jednej strony – wobec pogłębiającego się kryzysu zaopatrzeniowego – każda pomoc miała niebagatelne znaczenie, z drugiej jednak elementem towarzyszącym

akcjom pomocowym był cały szereg kontaktów zagranicznych z obywatelami PRL, które władze starały się ograniczać.

Niemniej zasadniczą uwagę władz PRL pochłaniały w tym czasie dwie sprawy – obrona decyzji o siłowym rozwiązaniu wewnętrznego kryzysu i zabiegi o przełamanie izolacji międzynarodowej oraz uzyskanie za granicą wsparcia ekonomicznego w jakiegokolwiek postaci. Starania, by nie dopuścić do „umiędzynarodowienia sprawy polskiej”, zwłaszcza podczas obrad najważniejszych międzynarodowych gremiów i organizacji – KBWE, MOP czy ONZ – podejmowano w uzgodnieniu i przy wsparciu ZSRR i państw bloku wschodniego. Nie udało się jednak zapobiec przyjmowaniu przez społeczność międzynarodową niekorzystnych dla władz PRL rezolucji i uchwał. Symbolicznym okazaniem negatywnego stanowiska Zachodu była nieobecność wielu ambasadorów na tradycyjnym noworocznym spotkaniu z przewodniczącym Rady Państwa. Ponawiane wysiłki o utrzymanie bezpośrednich kontaktów na możliwie wysokim szczeblu z krajami spoza bloku wschodniego przyniosły stosunkowo niewielkie efekty. Ponadto mimo rachub, że państwa zachodnie nie będą prezentować ostatecznie jednej, zgodnej z amerykańską linią (wszelkie oznaki rozbieżności szczegółowo raportowano do centrali), nie udało się Warszawie doprowadzić do znaczących wyłomów w polityce Zachodu. Podejmowano jednak w tym kierunku zakrojone na dość szeroką skalę działania, jak na przykład wysyłanie na poufne rozmowy wicepremiera Mieczysława Rakowskiego.

W przypadku relacji z krajami zachodnimi nie mogło zatem dojść i nie doszło w 1982 r. do znaczących oficjalnych wizyt, ale prowadzono z ich przedstawicielami rozmowy, m.in. wykorzystując pobyty ministra i wiceministrów za granicą podczas różnych międzynarodowych wydarzeń: sesji ZO ONZ czy pogrzebu Leonida Breżniewa. Doszło natomiast do kilku wizyt ministra spraw zagranicznych i jego zastępców w krajach Ameryki Łacińskiej i Azji, m.in. w Indiach, zorganizowano także wizyty ministra spraw zagranicznych we Francji i Włoszech przy okazji udziału Józefa Czyrka w zjeździe Francuskiej Partii Komunistycznej lub jego audiencji u papieża. Pewną rolę jako dyplomatyczni wysłannicy odegrali także wicepremierzy spoza PZPR: Roman Malinowski i Zenon Komender. W Polsce pojawiło się kilka osobistości, także politycznych (m.in. wizyta senatorów amerykańskich). Polska dyplomacja prowadziła, raczej bez powodzenia, działania przygotowujące grunt i pożądaną dla Warszawy przyjęcie za granicą decyzji odnoszących się do polityki wewnętrznej – uchwalenia nowej ustawy związkowej skutkującej rozwiązaniem NSZZ „Solidarność” czy dyskutowania kroków w kierunku łagodzenia reżymu stanu wojennego. W tym celu przekazywano przywódcom zagranicznym m.in. osobiste listy premiera Jaruzelskiego czy wicepremiera Rakowskiego. Wymiana listów była również jednym z aspektów kontaktów ze Stolicą Apostolską. Papież zajął jednoznaczne stanowisko wobec wydarzeń w Polsce, a próby wpływu na niego niewiele wносиły, jednak sprawa oczekiwanej kolejnej pielgrzymki do kraju wymagała rozmów i obustronnie akceptowalnych decyzji.

Sytuacja polityczna Polski siłą rzeczy powodowała, że o wiele większego znaczenia nabierały relacje z innymi krajami bloku, na czele z ZSRR. Okres intensywniejszych kontaktów i związków z Zachodem odszedł w przeszłość, choć czasem powracał jako zarzut ze strony ideologicznych sojuszników. Już w styczniu Kreml odwiedził min. Józef Czyrek, przedstawiając ponownie trudne położenie PRL. Bardzo krytyczne wobec wydarzeń w Polsce reżymy „bratnich krajów” z aplauzem przyjęły decyzję z 13 grudnia 1981 r. Rozmowy Jaruzelskiego w Moskwie w początkach marca 1982 r. utorowały drogę do wizyt w kilku innych państwach, w tym w NRD i Rumunii – najbardziej negatywnie nastawionych do „karnawału Solidarności”. Specyficzne reakcje pojawiły się w Jugosławii i Albanii, na relacje z Chinami wpływały natomiast stosunki Pekin–Moskwa. W krajach socjalistycznych szukano nie tylko wsparcia politycznego przeciw sankcjom USA i innych państw Zachodu, ale także szybkiej pomocy ekonomicznej. O dużej skali potrzeb i oczekiwaniach Warszawy informował w listach do przywódców premier oraz I Sekretarz KC PZPR, ale efekty zabiegów silnie uzależnione były od stanu poszczególnych gospodarek. Każda z nich znajdowała się już w tym czasie w kryzysie i w pewnym sensie konkurowała z Polską o dostęp do ewentualnych kredytów i dostaw (zresztą nie tylko z ZSRR).

Na sytuację i możliwości działania dyplomacji wpływały niewątpliwie ówczesne konflikty i kryzysy międzynarodowe: na Bliskim Wschodzie doszło do kolejnej eskalacji w postaci operacji wojskowej Izraela na obszarze Libanu, trwała wojna iracko-irańska, spór brytyjsko-argentyński o Falklandy/Malwiny przerodził się w otwartą wojnę. Z uwagi na interesy, głównie gospodarcze, w pewnym stopniu wydarzenia te dotyczyły również polskiej polityki zagranicznej, stanowiąc bezpośrednie zagrożenie dla polskich dyplomatów i obywateli. Polska podtrzymywała także swój udział w międzynarodowych misjach pokojowych.

Dramatyczne położenie gospodarcze powodowało, że Warszawa niemal bez przerwy zabiegała o wszelkie możliwe formy uzyskania wsparcia: odłożenie spłaty ogromnych zobowiązań, przedłużenie bądź uzyskanie nowych linii kredytowych, zagwarantowanie dostaw różnych towarów, ale i zbytu niektórych polskich produktów i surowców, w tym węgla kamiennego. Ogromnie utrudniała te zabiegi polityka amerykańska, wprowadzająca różne ograniczenia i sankcje (łącznie z zawieszeniem klauzuli największego uprzywilejowania), za którą w mniejszym lub większym stopniu szły także inne kraje Zachodu. Poszukiwanie możliwości rozwoju kontaktów gospodarczych w krajach neutralnych lub grupie państw rozwijających się przynosiło stosunkowo niewielkie efekty z uwagi na małą atrakcyjność polskiej oferty lub problemy wewnętrzne potencjalnych partnerów. Kraje te ostatecznie nie chciały też pogarszać swych relacji z USA. Strona polska nie miała im zresztą wiele do zaoferowania, nie była nawet w stanie dotrzymać wcześniejszych zobowiązań, na przykład dotyczących terminowej realizacji inwestycji przemysłowych.

Negatywne postrzeganie PRL i jej władz oraz retorsje związane z ograniczeniami wprowadzonymi nad Wisłą w stosunku do dyplomatów zagranicznych pogorszyły warunki funkcjonowania polskich placówek za granicą. Do tego dochodziły powtarzające się manifestacje protestacyjne, składanie listów w obronie prześladowanych w Polsce, a nawet najścia i wreszcie atak na ambasadę, do którego doszło w Bernie. Stosunkowo nowym zjawiskiem była konieczność konfrontacji z często prężnymi i licznymi środowiskami nowej emigracji z Polski (solidarnościowej), odmiennej od Polonii i ognisk emigracji wojennej. Na atmosferę w placówkach wpływały ucieczki polskich dyplomatów, w tym ambasadorów, określane jako dezercje. Pracownicy polskich przedstawicielstw stanowili tylko kroplę w morzu nowej fali polskich uchodźców, którzy tworzyli nie tylko problem polityczny, ale także humanitarny, przebywając w obozach tymczasowych, m.in. w Austrii i Jugosławii.

Wszystkie te okoliczności, tu wzmiankowane jedynie wybiórczo, spowodowały, że niemal nie było przestrzeni do inicjatyw niezwiązanych bezpośrednio z położeniem, traktowaniem Polski i jej bieżącymi potrzebami. Dyskusja nad planem powołania strefy ograniczonych zbrojeń została przerwana i dokumentację odłożono ad acta. Za wydarzenie dość znaczącej rangi wobec faktycznej pustki wokół Polski uznać można co najwyżej obrady w Warszawie konferencji PUGWASH.

STRUKTURA MSZ

W 1982 r. doszło do zmiany na stanowisku szefa resortu – Józefa Czyrka kierującego MSZ od końca sierpnia 1980 r. zastąpił w ostatniej dekadzie lipca 1982 r. Stefan Olszowski, pełniący już tę funkcję w latach 1971–1976¹. Wiceministrami pozostawali Marian Dmochowski, Tadeusz Olechowski, Józef Wiejacz, do których dołączył w październiku 1982 r. Henryk Jaroszek, dotychczasowy dyrektor DMO. Z kolei w grudniu poprzedniego roku z funkcji wiceministra odwołano Mariana Dobrosielskiego, który sprawował ten urząd od 1978 r.

W 1982 r. działalność jako tzw. komisarz wojskowy (pełnomocnik Komitetu Obrony Kraju przy MSZ) kontynuował gen. Czesław Dęga, wspierany przez swoich współpracowników, a jak zauważono w czasie jednej z wewnętrznych narad: „Liczba komisarzy wojskowych w MSZ była początkowo dość liczna. Wynosiła 1 + 7. Obecnie wynosi 1 + 5” (dok. nr 414).

W 1982 r. nie nastąpiły poważniejsze zmiany w strukturze organizacyjnej resortu. W jego skład wchodził Gabinet Ministra oraz departamenty terytorialne:

¹ Szerzej na temat zmian personalnych zob. W. Janowski, A. Kochański, *Informator o strukturze personalnej centralnego aparatu PZPR 1948–1990*, ISPN PAN, Warszawa 2008 oraz T. Mołdawa, *Ludzie władzy 1944–1991. Władze państwowe i polityczne Polski według stanu na dzień 28 II 1991*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1991.

Departament ds. Stosunków z ZSRR, Departament I (europejskie kraje socjalistyczne), Departament II (Azja, Australia i Oceania), Departament III (Ameryka Północna i Południowa), Departament IV (Europa Zachodnia), Departament V (Afryka i Bliski Wschód). Ponadto działały Departament Studiów i Programowania, Departament Międzynarodowych Organizacji, Departament Konsularny, Departament Prasy, Współpracy Kulturalnej i Naukowej, Departament Prawno-Traktatowy, Departament Łączności, Departament Administracji, Finansów i Inwestycji, a także Departament Kadr i Szkolenia oraz Departament Centrum Informacji. W skład resortu wchodziły ponadto Biuro Spraw Obronnych, Biuro do Spraw Socjalnych, Protokół Dyplomatyczny, Departament Archiwum i Dokumentacji Historycznej oraz Biuro Tłumaczy. Dodatkowo – ze względu na intensyfikację działań propagandowych – w 1982 r. w strukturze resortu funkcjonowało przejściowo Centrum Prasowe MSZ.

Rozszerzeniu uległ natomiast skład Kolegium MSZ, do którego dokooptowano kierownika Wydziału Zagranicznego Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz dyrektora Biura Spraw Obronnych (zob. Aneks I). Zlikwidowano także istniejący od 1979 r. wakat na stanowisku dyrektora generalnego MSZ, powierzając tę funkcję Zbigniewowi Dembowskiemu. Wakat powstał z kolei na stanowisku kierownika WZ KC PZPR, które – po odwołaniu Włodzimierza Natorfa i jego wrześnieowym wyjeździe do Nowego Jorku w charakterze stałego przedstawiciela przy ONZ – pozostawało bez obsady do sierpnia 1983 r. Nieobsadzone były także kluczowe dla polskich działań dyplomatycznych stanowiska ambasadorów PRL w Kolonii i Waszyngtonie.

Na sposób funkcjonowania służby dyplomatycznej niewątpliwie wpływ miały wewnętrzne działania dotyczące weryfikacji ministerialnego personelu. Na podstawie styczniowego „zarządzenia ministra w sprawie jednolitych zasad i trybu sporządzania oceny pracowników zatrudnionych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz skierowanych do pracy na placówkach zagranicznych podległych temu Ministerstwu” (Aneks I) dokonano swoistej czystki kadrowej. Trwający wiele miesięcy „przegląd kadr” dotyczył „ponad 1900 osób w centrali i na placówkach”, a jego efektem było wytypowanie „do zwolnienia 120 osób” (dok. nr 414). Sytuację komplikowały dodatkowo wspomniane wyżej „dezercje”, czyli samowolne decyzje pracowników służby dyplomatycznej o pozostaniu na Zachodzie i tym samym odmowie powrotu do kraju. O ile „pracowników MSZ, którzy bezpośrednio po wprowadzeniu stanu wojennego porzucili pracę w służbie zagranicznej PRL i odmówili powrotu do kraju, nie było więcej niż dziesięciu”², o tyle w 1982 r. liczba ta nieco wzrosła. Jak oceniał w marcu 1982 r. Departament I MSW: „Od sierpnia 1980 r. do lutego 1982 r. zdezerterowały z placówek polskich w krajach kapitalistycznych 34 osoby. Ponadto w okresie tym 37 osób zatrudnionych w sferze handlu

² P. Długołęcki (red.), *Polskie Dokumenty Dyplomatyczne 1981 lipiec–grudzień*, PISM, Warszawa 2022, s. XII.

zagranicznego odmówiło powrotu do kraju z krótkotrwałych delegacji służbowych i czasowych wyjazdów prywatnych do państw kapitalistycznych” (dok. nr 193).

Dodatkowo narastający deficyt finansowy państwa wymusił podejmowanie różnych działań oszczędnościowych, które dotknęły wszystkie właściwie przedstawicielstwa PRL za granicą (cięcie etatów i wydatków). Jak zauważał minister Józef Czyrek w czasie kwietniowej narady międzyresortowej: „Nastąpiła likwidacja szeregu placówek MSZ i MHZ; zredukowano etaty na placówkach MSZ o 20%, mniejsze redukcje miały miejsce w MHZ i innych resortach” (dok. nr 228). Z kolei jeden z komisarzy wojskowych Jerzy Jackiewicz podkreślał: „Zarządzenia odgórne przewidują [...] że te oszczędności winny wynosić 1/3 ogólnego funduszu. I tak na przykład jeżeli koszt utrzymania placówek zagranicznych wynosił dotychczas ogółem 18 milionów dolarów, to oszczędności powinny być rzędu 6 mil. dolarów. Jest to niełatwe, ale i kwota jest niebagatelna”. W efekcie wprowadzonych oszczędności „Zawieszono działalność 10 placówek dyplomatyczno-konsularnych” (dok. nr 414), a część funkcji dyplomatyczno-konsularnych i reprezentacyjnych przejęły placówki Ministerstwa Handlu Zagranicznego (BRH)³.

PODSTAWA ŹRÓDŁOWA I KRYTERIA WYBORU

Tom zawiera 537 dokumentów o zróżnicowanej wielkości – od krótkich, kilkudziesięciu szyfrogramów po obszernie, wielostronicowe sprawozdania. Selekcjonując zebrany materiał, starano się sprostać wytycznym serii, które kładą nacisk na pokazanie nie tylko głównych tematów i kierunków działania polskiej dyplomacji, ale i jej obecności w rejonach świata mniej znaczących, peryferyjnych wobec głównego teatru polityki międzynarodowej. Zgodnie z przyjętymi zasadami cezury tomu zostały wyznaczone przez początek i koniec roku 1982 r. W przypadku niniejszego tomu – inaczej, niż miało to miejsce w przypadku lat 1980 i 1981 – zdecydowano o jednotomowej edycji, zwiększając nieco wielkość publikacji w porównaniu do standardów serii PDD.

Kwerenda przeprowadzona na potrzeby tomu koncentrowała się na zbiorach przechowywanych w Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz w Archiwum Akt Nowych. Uzupełniając kwerendę przeprowadzono w Archiwum Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii⁴, zaś wykorzystanie zbiorów Archiwum IPN możliwe było dzięki pomocy dr. Przemysława Gasztolda i dr. hab. Władysława Bułhaka.

³ Szerzej na temat działań oszczędnościowych i redukcji polskiej służby dyplomatyczno-konsularnej zob. m.in. dok. nr 342 i 351.

⁴ Aktualnie Ministerstwo Rozwoju i Technologii.

Zdecydowana większość zakwalifikowanych do druku dokumentów pochodzi z zasobów AMSZ. Prowadzone poszukiwania objęły spuściznę wytworzoną przez wszystkie komórki organizacyjne resortu. Bardzo ważną częścią kwerendy, podobnie jak we wcześniejszych tomach, był Zespół Depesz. W 1982 r. Ministerstwo dysponowało 69 placówkami zagranicznymi wyposażonymi w łączność szyfrową. W ciągu roku przesłały one do centrali ponad 17 tysięcy szyfrogramów. Z kolei centrala do polskich przedstawicielstw wysłała ponad 11 tysięcy depesz⁵. Niezwykle liczne szyfrogramy wymieniane między placówkami dyplomatycznymi a centralą odzwierciedlają w sposób stosunkowo skrótowy najważniejsze kwestie związane z działalnością placówek dyplomatycznych, stanowiskiem centrali w różnych sprawach (okólniki), przebiegiem rozmów, choć oczywiście nie wszystkich, na najwyższych szczeblach (z udziałem premiera, wicepremierów, ministrów i wiceministrów). Czasem pozwalają także dostrzec dyplomatyczną kuchnię (desperackie nierzadko zabiegi o przerwanie izolacji Polski na arenie międzynarodowej i organizację wizyt zagranicznych, o uzyskanie wsparcia gospodarczego, propozycje sposobów pozyskiwania zainteresowania), prześledzić reakcje polskiej dyplomacji w szczególnie nagłych i dramatycznych okolicznościach (zagrożenie wojenne, ataki na polskie przedstawicielstwa, ucieczki dyplomatów i innych pracowników przedstawicielstw PRL za granicą, porwania samolotów LOT przez Polaków pragnących wydostać się z kraju). Wiele o trudnych warunkach funkcjonowania polskich dyplomatów mówią dokumenty związane z cięciami wydatków i zamykaniem bądź zawieszaniem działania niektórych placówek.

Obok szyfrogramów w tomie znalazły się także dokumenty o zdecydowanie większej objętości: różnego rodzaju notatki, sprawozdania i raporty sporządzone przez departamenty terytorialne i problemowe oraz sprawozdania z działalności polskich przedstawicielstw za granicą. Ciekawym źródłem są stenogramy z narad organizowanych wówczas w MSZ. Za dość wyjątkowe uznać można także relacje z rozmów między Warszawą a Stolicą Apostolską w tym czasie. Osobiste zaangażowanie papieża Jana Pawła II nadawało im szczególny ton (wymiana listów z premierem Jaruzelskim, kontakty watykańskiej dyplomacji, aktywność polskiego Episkopatu). Charakterystyczna dla tego okresu jest duża liczba dokumentów związanych z obradami różnych ciał międzynarodowych, których Polska była uczestnikiem (KBWE, MOP i KPCz ONZ), jak również dotyczących spotkań na forach, na których sprawy polskie były wtedy poruszane (obrady gremiów kierowniczych NATO i EWG). Oddają one klarownie przebieg dyskusji we współpracy z innymi krajami, przede wszystkim socjalistycznymi. Wzrost znaczenia działań Departamentu Prasy, Współpracy Kulturalnej i Naukowej związany z koniecznością

⁵ Protokół zdawczo-odbiorczy Departamentu Łączności MSZ z 19 czerwca 1984 r.; AMSZ, DŁ 26/84, w. 1.

intensyfikacji aktywności propagandowej zaowocował także włączeniem do tomu nieco większej niż zazwyczaj liczby dokumentów z DPWKiN.

Dokumenty z innych archiwów mają charakter uzupełniający. Największe znaczenie dla wyników kwerendy w AAN miały poszukiwania w zespole KC PZPR (m.in. dokumentacja Wydziału Zagranicznego, Biura Politycznego i Sekretariatu KC) oraz URM (w tym URM – Kancelaria Tajna). Łącznie w tomie zamieszczono kilkadziesiąt dokumentów z AAN. Podkreślenia wymaga, że materiał proveniencji partyjnej jest tylko wstępnie uporządkowany i wykazuje wiele luk. Z archiwaliów przechowywanych w AIPN wykorzystano m.in. dokumenty odnoszące się do przeglądu kadr MSZ, ucieczek dyplomatów czy efektów prac komisarzy wojskowych w resorcie. Warto zaznaczyć, że do tomu włączono także dokumenty wywodzące się z MSW, przechowywane w AMSZ (m.in. informacje Departamentu II MSW i Biura Paszportów). Z zasobów AMRiT wybrano dokumenty dotyczące aspektów działalności polskich spółek handlowych za granicą i konsekwencji ew. blokady finansowej.

Stan zachowania archiwaliów w AMSZ ocenić należy jako dobry. Specyfika polityczna tamtego okresu powodowała jednak, że resort i placówki dyplomatyczne nie uczestniczyły we wszystkich działaniach dotyczących polityki zagranicznej.

Materiały partyjne w AAN okazały się jednak nie tak obfite, jak można byłoby przypuszczać. Pomimo generalnie dobrego stanu zachowania archiwaliów nie udało się odszukać materiałów ilustrujących część wydarzeń z dokumentowanego okresu. Braki dotyczą przed wszystkim relacji z ZSRR, w przypadku których nie odnaleziono notatek z krymskich rozmów przywódców Polski i ZSRR. W aktach Biura Politycznego zachowały się jedynie radzieckie notatki odzwierciedlające wypowiedzi Leonida Breżniewa⁶, nie ma natomiast polskich dokumentów ukazujących przebieg wizyty czy choćby przybliżających wypowiedź Wojciecha Jaruzelskiego. Podobnie nie odnaleziono notatek z rozmów prowadzonych w Moskwie z Jurijem Andropowem przy okazji pobytów związanych z uroczystościami pogrzebowymi Leonida Breżniewa i obchodami 60. rocznicy utworzenia ZSRR.

W AMSZ nie udało się odszukać notatki z wizyty ministra spraw zagranicznych we Włoszech, zamieszczając jedynie szyfrogramy o rozmowach z papieżem Janem Pawłem II. W zakresie relacji ze Stolicą Apostolską w polskich archiwach nie odnaleziono ostatecznej wersji listu premiera Jaruzelskiego do papieża. Negatywny wynik dały kwerendy w zbiorach partyjnych, zbiorach MSZ, aktach URM czy Urzędu do Spraw Wyznań lub Archiwum IPN, z kolei Archiwa Watykańskie nie udostępniają jeszcze dokumentacji z okresu pontyfikatu Jana Pawła II. Zdecydowano zatem o zamieszczeniu jedynie projektu tego dokumentu (dok. nr 251).

⁶ Protokół posiedzenia BP KC PZPR z 20 sierpnia; AAN, KC PZPR, V/178. Radzieckie notatki znajdują się także w Archiwum IPN (spotkanie Wojciecha Jaruzelskiego z Leonidem Breżniewem w dn. 16.08.1982 r. – zapis w j. rosyjskim; AIPN, 3384/31).

W zakresie działań ministra spraw zagranicznych nie udało się także odszukać materiałów z niektórych rozmów prowadzonych w Nowym Jorku przez ministrów Czyrka i Olszowskiego w czasie kolejnych sesji ONZ, jak również z wizyt tranzytowych złożonych przez ministra Olszowskiego w Grecji i Jugosławii.

Trudno jednoznacznie wyjaśnić przyczyny tych braków – być może dokumentów tych w ogóle nie sporządzono (na przykład kolejnego dnia po zakończeniu wizyty we Włoszech Józef Czyrek został odwołany ze stanowiska i resort mógł nie zadać sobie trudu sporządzenia notatki z wizyty byłego już ministra). Możliwe także, że dokumenty nie zachowały się do naszych czasów lub zostały zarchiwizowane w sposób uniemożliwiający ich odnalezienie. Luki związane z brakiem dokumentacji starano się wypełnić, kwalifikując do druku archiwalia ukazujące przygotowania do wspomnianych wizyt.

Należy zaznaczyć, że zgodnie z założeniami serii dokumenty o proveniencji wywiadowczej przytoczono tylko wyjątkowo. Zgodnie z decyzją Komitetu Redakcyjnego PDD nie kwalifikowano do druku także dokumentów wytworzonych przez NSZZ „Solidarność”. Warto przy tym podkreślić, iż mimo formalnego zawieszenia działań związku i jego późniejszej likwidacji w opracowaniu naukowym używano jego dotychczasowej nazwy NSZZ „Solidarność” (zwłaszcza w indeksie osobowym – opisując poszczególne osoby jako członków związku).

Mimo wspomnianych ograniczeń powstał zróżnicowany zbiór dokumentów prezentujący wielość aspektów funkcjonowania i działania MSZ, placówek dyplomatycznych i innych aktorów tworzących w tym bardzo trudnym czasie polską politykę zagraniczną, którego cechą charakterystyczną jest przewaga dokumentów pochodzących z I kwartału dokumentowanego okresu. Polityka prowadzona w miesiącach następujących bezpośrednio po wprowadzeniu stanu wojennego była bardziej intensywna niż działania realizowane w późniejszym okresie, co zaowocowało zamieszczeniem większej liczby dokumentów w pierwszej części tomu.

OPRACOWANIE DOKUMENTÓW

W trakcie opracowywania publikowanych archiwaliów kierowano się zasadami przyjętymi w serii Polskie Dokumenty Dyplomatyczne. Materiały zostały uporządkowane chronologicznie, zgodnie z datą ich wytworzenia. Jeśli jednak dokładna datacja danego dokumentu nie była możliwa, w nawiasie kwadratowym podawano datę przybliżoną lub wstawiano znak zapytania, którym oznaczano niedające się jednoznacznie rozstrzygnąć wątpliwości. Każdy z dokumentów ponumerowano i opatrzono nagłówkiem zawierającym podstawowe dane, takie jak data powstania, typ dokumentu, informacja o autorze i odbiorcy oraz krótki

opis poruszanej tematyki. W przypadku szyfrogramów wysyłanych z placówek do Warszawy nie podawano jednak odbiorcy, rezygnując z powielania informacji o centrali resortu spraw zagranicznych jako najczęstszym adresacie przesyłanej korespondencji szyfrowej. W sytuacji kiedy szyfrogram adresowany był jedynie do odbiorcy spoza MSZ (na przykład do premiera, KC PZPR czy do MHZ), odbiorca został ujęty w „główce”. W jednym przypadku wobec braku stuprocentowej pewności co do autora dokumentu wątpliwości oznaczono znakiem zapytania w nawiasie kwadratowym, a co do kolejnych siedmiu z publikowanych dokumentów użyto formuły „niepodpisana notatka” w związku z brakiem wystarczających przesłanek pozwalających na choćby przybliżone określenie wystawcy dokumentu.

Zdecydowana większość materiałów została zamieszczona w całości, jedynie w niespełna trzydziestu przypadkach zdecydowano o przytoczeniu dokumentu we fragmentach, pomijając najczęściej informacje związane z sytuacją wewnętrzną innych państw. Tego typu opuszczenia zaznaczono odpowiednio w nagłówkach i przypisach odredakcyjnych.

Dokumenty w większości opatrzone były klauzulami „tajne”, „poufne” lub „tajne specjalnego znaczenia”, które to klauzule zachowano w publikacji. Zrezygnowano natomiast z przytaczania rozdzielników, zdarzało się bowiem, że dany dokument otrzymywało nawet do kilkudziesięciu różnych odbiorców.

Archiwalia publikowano zgodnie z zasadami ortograficznymi obowiązującymi w 1982 r. Jedynie w minimalnym zakresie ingerowano w tekst dokumentów, poprawiając literówki i oczywiste błędy językowe oraz sporadycznie korygując interpunkcję. Z reguły nie poprawiano zapisu i sposobu odmiany nazwisk (właściwą formę zamieszczając w indeksie). W odniesieniu do nielicznych osób prywatnych, które zostały wymienione w dokumentach, pominięto ich dane osobowe. W momencie konieczności uzupełnienia tekstu dokumentu o brakującą literę lub wyraz umieszczono je w nawiasach kwadratowych.

Archiwalia opatrzone przypisami odredakcyjnymi, w których wykorzystywano cytaty z innych dokumentów, ukazujące szerzej daną sprawę. Pozostałe przypisy ograniczono do niezbędnego minimum, koniecznego do właściwego ukazania treści dokumentów. Kierowano się przy tym zasadą wyjaśniania danej sprawy przy pierwszej wzmiance na dany temat, nie powielając wielokrotnie tego samego przypisu. Nie stosowano przypisów biograficznych, a informacje o funkcjach pełnionych przez osoby występujące w dokumentach znalazły się w odpowiednim indeksie. Incydentalnie występujące w dokumentach oryginalne przypisy oznaczone x umieszczono u dołu strony, między przypisami odredakcyjnymi. W przypisach odredakcyjnych zamieszczano także informacje o ew. przesyłaniu danego dokumentu poza centralę MSZ (na przykład do odbiorców w KC PZPR, w URM czy w innych ministerstwach lub instytucjach). W przypisach cytowano także informacje z pism przewodnich, których zazwyczaj nie publikowano, ich treść bowiem

ograniczała się zwykle do kwestii technicznych. Skróty i skrótowce masowo występujące w publikowanej dokumentacji rozwinięto w odrębnym wykazie skrótów, rezygnując z wyjaśniania ich w przypisach.

Przytłaczająca większość dokumentów zawartych w tomie nie była dotychczas publikowana, a jedynie kilka z nich zostało już wcześniej ogłoszonych drukiem (niektóre z istotnymi potknięciami edytorskimi). W tego typu sytuacjach informacja o ewentualnej wcześniejszej edycji danego dokumentu została umieszczona w metryczce (za sygnaturą) przy użyciu poniższych skrótowych zapisów bibliograficznych:

– Polityka wobec Niemiec – M. Tomala (wstęp, wybór i opracowanie dokumentów), *Polityka i dyplomacja polska wobec Niemiec, t. II, 1971–1990*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2006;

– Przed i po 13 grudnia, t. II – Ł. Kamiński (wybór i opracowanie), *Przed i po 13 grudnia. Państwa bloku wschodniego wobec kryzysu w PRL 1980–1982. Tom II (kwiecień 1981 – grudzień 1982)*, IPN, Warszawa 2007.

Ponadto kilka dokumentów zamieszczonych jako cytaty w przypisach w niniejszym tomie zostało już wcześniej opublikowanych – w tej sytuacji zrezygnowano jednak z przytaczania informacji o wcześniejszej edycji ze względu na wykorzystanie w cytatach jedynie krótkich fragmentów tekstu. Zgodnie z zasadami serii PDD podstawę edycji każdego z dokumentów (również tych cytowanych w przypisach) stanowi zawsze oryginał znajdujący się w archiwum, przy całkowitej rezygnacji z przytaczania materiałów jedynie na podstawie wcześniejszych edycji.

Wszystkie dokumenty w tomie są maszynopisami – na części z nich widnieją odręczne poprawki, dopiski i podkreślenia sporządzone przez ówczesnych polityków, dyplomatów i urzędników. Te cechy formalne tekstu zasygnalizowano z pomocą poniższych przypisów literowych:

^{a...a} tak w tekście,

^{b...b} komentarz odręczny,

^{c...c} odręczna poprawka w tekście lub dopisek,

^{d...d} podkreślenie odręczne,

^{e...e} zakreślone na marginesie,

^{f...f} podpis odręczny,

^{g...g} podpis nieczytelny,

^{h...h} przekreślone,

^{i...i} tekst nieczytelny,

^{j...j} znak zapytania.

PODZIĘKOWANIA

W pierwszej kolejności chciałabym wyrazić słowa wdzięczności za pomoc udzieloną przez przedwcześnie zmarłego prof. Włodzimierza Borodzieja – wieloletniego redaktora naczelnego serii, który zapoznał się z pierwotną wersją tomu, a jego uwagi zostały wykorzystane na dalszym etapie prac nad wydawnictwem. Dziękuję także pracownikom Archiwum MSZ i Archiwum Akt Nowych za wszelką pomoc okazaną w trakcie kwerendy, zwłaszcza w trudnym okresie pandemii. Z kolei dr. Przemysławowi Gasztoldowi i dr. hab. Władysławowi Bułhakowi dziękuję za udostępnienie materiałów odnalezionych w czasie prowadzonych przez nich badań, co umożliwiło wzbogacenie tomu o dokumenty pochodzące z Archiwum IPN.

Odębne podziękowania składam recenzentom publikacji: prof. Andrzejowi Paczkowskiemu i dr. hab. Władysławowi Bułhakowi, dziękując za wnikliwą lekturę maszynopisu i szereg cennych uwag, które pozwoliły udoskonalić ostateczny kształt publikacji. Za pomoc w wyjaśnieniu niektórych aspektów tematyki poruszanej w dokumentach prezentowanych w tym tomie dziękuję Pawłowi Jaworskiemu, Łukaszowi Kamińskiemu oraz Krzysztofowi Ruchniewiczowi.

Przygotowanie każdego tomu serii PDD wymaga pozyskania wielu, często niszowych informacji, potrzebnych przede wszystkim w czasie sporządzania indeksu osobowego. Pomocy w dotarciu do niezbędnych danych udzielili P.T.: Miruko Atsuta, Witold Bagieński, Przemysław Benker, Joshua Botts, Władysław Bułhak, Paweł Ceranka, Louis Clerc, Jean-Philippe Dumas, Marta Eljaszewicz, Andrzej Friszke, Przemysław Gasztold, Tytus Jaskułowski, Matthew Jordan, Brendan Kelly, Tomasz Kozłowski, Patryk Kugiel, Jacek Lepiarz, Piotr M. Majewski, Sara Nowacka, Marek Ostrowski, Oskar Pietrewicz, Patryk Pleskot, Krzysztof Płomiński, Georgios Polydorakis, Adam Daniel Rotfeld, Patrycja Sasnal, Dušan Segeš, Eugeniusz Smolar, Ryszard Stemplowski, Justyna Szczudlik, Grażyna Szelałowska, Joe Wicentowski, Joanna Wojdon oraz Bartłomiej Znojek.

Podziękowania należą się także zespołowi Archiwum Ministerstwa Rozwoju i Technologii służącemu wsparciem przy ustalaniu danych biograficznych pracowników zatrudnionych w dawnym Ministerstwie Handlu Zagranicznego (głównie radców handlowych) i centralach handlu zagranicznego.

Małgorzata Ruchniewicz

LISTA DOKUMENTÓW

nr	data	tytuł-treść	strona
1	1 stycznia, szyfrogram ambasadora w Phenianie	Krytyczne stanowisko prezydenta KRLD wobec wydarzeń w Polsce: „wprowadzenie w kraju socjalistycznym stanu wyjątkowego wobec klasy robotniczej i narodu uważamy za niepokojące”.	3
2	1 stycznia, notatka informacyjna	Aktualny stan stosunków polsko-amerykańskich tematem rozmowy wiceministra Wiejacza z ambasadorem USA: „Ambasadora F. Meehana wezwałem celem złożenia oficjalnego protestu przeciwko antypolskiej kampanii politycznej i propagandowej prowadzonej przez Stany Zjednoczone”.	4
3	3 stycznia, szyfrogram ambasadora w Wiedniu	Zagrożenie bezpieczeństwa gmachu placówki w czasie planowanej demonstracji.	6
4	4 stycznia, szyfrogram ambasadora w Addis Abebie	Ewentualne przyjęcie żołnierzy etiopskich na leczenie w Polsce „będzie wysoko ocenione jako gest polityczny”.	7
5	4 stycznia, szyfrogram ambasadora w Dar es Salaam	Według zapewnień ambasadora USA „sankcje zostaną zniesione, jak tylko USA przekonają się, że rząd polski nie zmieni polityki reform demokratycznych i że kościół może wykonywać swoją rolę – misję”.	8

LISTA DOKUMENTÓW

6	4 stycznia, notatka informacyjna Ocena wpływu wprowadzenia stanu wojennego na pozycję międzynarodową Polski: „Mimo powagi sytuacji nieuzasadnione jest nadmierne jej dramatyzowanie”.	9
7	4 stycznia, notatka wiceministra Wiejacza Konieczne podjęcie „bieżących ofensywnych działań” międzynarodowych w związku z zagranicznymi reakcjami na wprowadzenie stanu wojennego.	13
8	4 stycznia, notatka Departamentu III Amerykańskie postulaty dotyczące zniesienia ograniczeń w funkcjonowaniu ambasady i konsulatów USA.	14
9	5 stycznia, szyfrogram ambasadora w Lagos Według zapewnień prezydenta Nigerii kraj ten „nie zrobi żadnego ruchu, który mógłby utrudnić sytuację w Polsce i osobiście gen. Jaruzelskiemu”.	15
10	5 stycznia, szyfrogram konsula generalnego w Nowym Jorku Sugestie dla prezesa PLL LOT w sprawie podjęcia „kroków formalno-prawnych w celu przywrócenia prawa wykonywania lotów” między USA a Polską.	16
11	5 stycznia, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Paryżu „Wyrażenie przekonania, że stosunki polsko-francuskie rozwijały się będą nadal w duchu przyjaźni, wzajemnego zrozumienia i zaufania” jednym z postulatów listu premiera do prezydenta Francji.	17
12	6 stycznia, szyfrogram ambasadora w Londynie Parlamentarny podsekretarz stanu w MSZ Wielkiej Brytanii „wyraził zaniepokojenie z powodu przedłużania się stanu wojennego”.	18
13	6 stycznia, szyfrogram ambasadora w Hanoi „Od momentu wprowadzenia stanu wojennego polskie statki” w Wietnamie „nie otrzymały żadnych informacji o sytuacji w kraju”.	20
14	6 stycznia, okólnik wiceministra Wiejacza „Wobec decyzji ministrów SZ państw EWG zaproponowania wcześniejszego rozpoczęcia spotkania madryckiego w związku z sytuacją w Polsce pilnie przeprowadźcie rozmowę na odpowiednim szczeblu w MSZ”.	21
15	6 stycznia, szyfrogram konsula generalnego w Chicago Przedstawiciele American Jewish Committee „wyrażali zaniepokojenie wprowadzeniem stanu wojennego, ale przede wszystkim «przejawami antysemityzmu»”.	22

16	7 stycznia, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku W rozmowie z sekretarzem generalnym „przedstawiłem argumentację związaną z traktowaniem wydarzeń w Polsce jako spraw wewnętrznych i nie dotyczących ONZ”.	24
17	7 stycznia, okólnik wiceministra Dmochowskiego „Pocztą kurierską przekazaliśmy Wam kopie listów I Sekretarza KC tow. Jaruzelskiego do przywódców bratnich krajów w sprawie pomocy gospodarczej dla Polski w 1982 roku”.	26
18	7 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu Przychylnie stanowisko rządu francuskiego odnośnie do gospodarczej współpracy z Polską i w kwestii udzielenia pomocy żywnościowej.	27
19	7 stycznia, sprawozdanie misji wojskowej w Berlinie Zachodnim (fragmenty) Działalność konsularna w 1981 r.: „Nasilenie przyjazdów obywateli polskich do Berlina Zachodniego, jakie notowano w ciągu 1981 r., w zasadniczy sposób zwiększyło zadania Wydziału Konsularnego w zakresie opieki konsularnej”.	28
20	[przed 8 stycznia], notatka wicepremiera Rakowskiego W czasie wizyty w RFN „poinformowałem rozmówców o rozwoju sytuacji w Polsce od sierpnia 1980 r. do 13 grudnia 1981 r., o źródłach i przesłankach decyzji o stanie wojennym oraz aktualnej sytuacji i zamierzeniach polskiego kierownictwa politycznego”.	34
21	8 stycznia, szyfrogram ambasady w Kolonii Usztywnienie stanowiska RFN wobec PRL: „Deklaracja «dziesiątki» w sprawie Polski oznacza w przypadku RFN zaostrenie i niekorzystną ewolucję jej stanowiska. Potwierdzają to dodatkowo rezultaty rozmów Schmidt–Reagan”.	41
22	8 stycznia, szyfrogram ambasadora w Brukseli „Poniedziałkowe posiedzenie Rady Atlantycznej [w sprawach polskich] określa się tu mianem «historycznego», ponieważ w przeszłości ministrowie nie zbierali się poza normalnymi copółrocznymi sesjami”.	42
23	8 stycznia, wyciąg korespondencyjny z szyfrogramu ambasadora w Lizbonie do kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej Według relacji radcy handlowego bojkot polskich statków w portach portugalskich „ma trwać do momentu zniesienia stanu wojennego”.	44
24	8 stycznia, pismo konsulatu generalnego w Kijowie Konieczność poprawy współpracy w zakresie tranzytu osobowego przez terytorium radzieckie oraz opieki konsularnej nad obywatelami PRL zatrzymanymi przez władze ZSRR.	45

25	8 stycznia, notatka MSZ Tezy do rozmów ministra spraw zagranicznych w czasie wizyty w ZSRR: „kluczową rolę w zapewnieniu funkcjonowania polskiej gospodarki odgrywają dostawy towarów, a zwłaszcza surowców i materiałów do produkcji z ZSRR”.	47
26	8 stycznia, notatka Zarządu II Sztabu Generalnego WP Krytyczna ocena sytuacji kadrowej MSZ: „Wśród personelu ministerstwa spraw zagranicznych panuje nastrój nieufności i wyczekiwania w odniesieniu do działalności pełnomocnika WRON”.	51
27	9 stycznia, okólnik dyrektora Departamentu Łączności „W związku ze stanem wojennym w kraju notujemy liczne wrogie wystąpienia i różne zagrożenia w stosunku do naszych placówek”.	57
28	10 stycznia, sprawozdanie końcowe byłego ambasadora w Phenianie (fragmenty) Opis pełnienia misji w KRLD w latach 1978–1981: „Stosunki [między] KRLD i Polską w omawianym okresie można ocenić jako dobre, z tym że nie odbiegały one w zasadzie od stosunków KRLD z innymi krajami wspólnoty socjalistycznej, poza Rumunią i NRD”.	59
29	11 stycznia, szyfrogram ambasadora w Lagos „Całokształt zagranicznej polityki ekonomicznej USA wobec krajów socjalistycznych mieści się co najmniej od 1945 r. w ramach doktryny wojny ekonomicznej (economic warfare), której cele i środki są zawsze jednoznacznie podporządkowane strategii politycznej i militarnej Waszyngtonu”.	65
30	11 stycznia, szyfrogram ambasadora w Londynie Naciski w sprawie udzielenia zgody na przyjazd delegacji Amnesty International do Polski.	67
31	11 stycznia, szyfrogram ambasadora w Wiedniu „Według oficjalnych danych w 1981 r. wyjechało z Austrii ok. 8500 polskich «uchodźców»”.	68
32	11 stycznia, szyfrogram ambasadora w Bukareszcie Rumuńskie reakcje na wprowadzenie stanu wojennego: „Oceny ambasady SRR w Warszawie są pozytywne co do perspektyw rozwoju sytuacji w naszym kraju”.	69
33	11 stycznia, szyfrogram ambasadora w Atenach Pozytywne stanowisko premiera Grecji w sprawie polskich postulatów.	70
34	11 stycznia, szyfrogram ambasady w Kolonii do MHZ Trudności w kwestii realizowania współpracy gospodarczej z RFN.	72

35	11 stycznia, szyfrogram ambasadora w Pekinie Zróźnicowanie chińskich ocen dotyczących wydarzeń w Polsce: „stan wojenny również był zaskoczeniem dla Chińczyków”.	73
36	11 stycznia, szyfrogram wicedyrektora DPWKiN do ambasady w Kolonii „Gdyby skontaktował się z Wami przebywający w RFN Penderecki, przekażcie mu ponownie zapewnienie Ministra Kultury i Sztuki o zgodzie na wyjazdy za granicę”.	75
37	11 stycznia, notatka DSiP Konieczne priorytetowe podejście do roli zagadnień gospodarczych w polskiej polityce zagranicznej.	76
38	12 stycznia, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską Rozmowa z Janem Pawłem II: „Zdaniem papieża rośnie sympatia wobec narodu polskiego, natomiast za wprowadzenie stanu wojennego władze znalazły się pod silną krytyką”.	79
39	13 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu Wpływ sytuacji wewnętrznej i międzynarodowej na stanowisko Francji wobec wydarzeń w Polsce.	81
40	13 stycznia, szyfrogram ambasady w Ankarze „Turcja nadal stoi na stanowisku, że sprawy polskie są naszymi sprawami wewnętrznymi i nie kwalifikują się do włączania do porządku dziennego w Madrycie”.	84
41	13 stycznia, szyfrogram dyrektora Departamentu Konsularnego do ambasady w Pradze „WOP informuje o przypadkach niewpuszczania do CSRS obywateli polskich z paszportami zwyczajnymi wystawionymi po dniu 13 grudnia 1981”.	85
42	13 stycznia, szyfrogram ambasadora w Canberze Zawieszenie polsko-australijskiej współpracy gospodarczej i kontynuacja przekazywania pomocy humanitarnej dla PRL.	86
43	13 stycznia, pilna notatka Wizyta ministra spraw zagranicznych w ZSRR „przebiegała w bardzo serdecznej i rzeczowej atmosferze. Wizycie nadano spektakularną rangę protokółarną i szeroko informowano o niej w środkach przekazu”.	87
44	14 stycznia, szyfrogram ambasadora w Hadze Wstrzeмиеżliwe reakcje władz holenderskich na wprowadzenie stanu wojennego: „Jak dotychczas brak informacji o przygotowaniu działań przeciwko Polsce. Kilka resortów podjęło przygotowania w stosunku do ZSRR”.	92

45	14 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu Doradca ministra spraw zagranicznych Francji „na zasadzie «prywatnej» i przyjacielskiej poinformował, że są zaniepokojeni przeciągającym się ograniczeniem poruszania się po Polsce pracowników ambasady i konsulatów oraz brakiem łączności telefonicznej”.	93
46	14 stycznia, okólnik dyrektora DSiP Krytyczna ocena deklaracji NATO: „Najostrzejsze i najbardziej tendencyjne z dotychczasowych oświadczeń Zachodu”.	95
47	14 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu Doniesienia francuskich mediów na temat sytuacji w Polsce: „Proponujemy, aby przy najbliższym spotkaniu z dziennikarzami zachodnimi zasadniczo rozprawić się z tego typu obrzydliwymi oskarżeniami”.	96
48	14 stycznia, notatka DMO Tezy do rozmów z przedstawicielami państw zachodnich w czasie XXXVIII sesji Komisji Praw Człowieka ONZ: „Polska starała się zawsze zajmować rzeczowe i umiarkowane stanowisko w sprawach dot. praw człowieka na forum Komisji Praw Człowieka i w innych organach zajmujących się tą problematyką”.	97
49	14 stycznia, okólnik dyrektora Protokołu Dyplomatycznego Zbojkotowanie przez ambasadorów krajów zachodnich noworocznego spotkania z przewodniczącym Rady Państwa.	99
50	[przed 15 stycznia], notatka Departamentu IV Plan działań w roku 1982: „Ze specjalną uwagą należy podejść do rozwoju stosunków z Grecją, Danią, Finlandią i Austrią, tj. państwami, które mimo nacisków USA uniknęły koniunkturalnego zaostrzenia stosunków z Polską”.	100
51	15 stycznia, szyfrogram ambasady w Waszyngtonie Amerykańskie reakcje na wydarzenia w PRL: „W środkach przekazu nadal szeroka prezentacja spraw polskich”.	104
52	15 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu Wyważone stanowisko państw wierzycielskich podczas negocjacji w sprawie refinansowania spłaty polskiego zadłużenia.	105
53	16 stycznia, szyfrogram ambasadora w Phnom Penh Zdaniem ambasadora NRD „BP SED bardzo wysoko ocenia sposób wprowadzenia stanu wojennego przez WRON i sposób kierowania krajem od 13 grudnia”.	106
54	16 stycznia, szyfrogram ambasadora w New Delhi Reakcje Indii na wydarzenia w Polsce: „Utrzymuje się ogólnie życzliwy klimat wokół naszego kraju, z wyjątkiem marginalnych wystąpień skrajnej prawicy i lewaków”.	107

55	16 stycznia, szyfrogram dyrektora Departamentu III do ambasady w Waszyngtonie Celem wizyty senatora Partii Republikańskiej w PRL „przekazanie odczuć Senatu na temat Polski i zapoznanie się z sytuacją w naszym kraju”.	108
56	17 stycznia, szyfrogram ambasadora w Teheranie Nasilenie działalności duszpasterskiej wśród polskich pracowników w Iranie.	109
57	18 stycznia, szyfrogram p.o. szefa misji wojskowej w Berlinie Zachodnim Nadburmistrz BZ „dał do zrozumienia, iż wstrzemięźliwe w istocie stanowisko RFN, a także Senatu BZ wobec wydarzeń w Polsce i wokół Polski zostanie należycie dostrzeżone i docenione na Wschodzie, co powinno znaleźć praktyczny wyraz w stosunku państw wschodnioeuropejskich wobec spraw niemieckich”.	110
58	18 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu Pozytywna ocena pobytu dziennikarza Ryszarda Wojny we Francji.	111
59	19 stycznia, szyfrogram ambasadora w Londynie Groźby kierowane pod adresem pracowników placówki: „Kontynuowana jest kampania szykan i pogroźek”.	112
60	19 stycznia, notatka informacyjna Ewentualny wpływ decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego na przebieg wiedeńskich rokowań rozbrojeniowych: „Możliwe jest, iż Zachód będzie dążył do przesunięcia dotychczasowego ciężaru dyskusji z danych o wojskach ZSRR na wojska PRL”.	113
61	19 stycznia, notatka informacyjna Departamentu Organizacji i Zarządzania MHZ „Aktualnie posiadamy w krajach II obszaru płatniczego poważny potencjał organizacji handlu w postaci 99 działających spółek handlowych, produkcyjno-handlowych bądź usługowych”.	116
62	20 stycznia, szyfrogram radcy ambasady w Madrycie Zdaniem przewodniczącego hiszpańskiej delegacji na madryckie spotkanie KBWE „jest rzeczą oczywistą, że przedmiotem konferencji w lutym będzie sprawa Polski, jak również i to, że będzie to spotkanie na wysokim szczeblu”.	119
63	20 stycznia, instrukcja wiceministra Wierjacza dla delegacji na XXXVIII sesję Komisji Praw Człowieka ONZ „Głównym zadaniem delegacji polskiej na 38 sesję KPCz będzie zdecydowane przeciwdziałanie wszelkim próbom umiędzynarodowienia wydarzeń w naszym kraju”.	120

64	21 stycznia, szyfrogram ambasadora w Bangkoku Dobra atmosfera spotkania z członkami komisji spraw zagranicznych parlamentu Tajlandii.	125
65	21 stycznia, okólnik dyrektora DPWKiN „Obowiązuje nadal blokada wiz dziennikarskich. Widzimy możliwości, w wyjątkowych i uzasadnionych wypadkach, przyjazdu dziennikarza”.	126
66	21 stycznia, szyfrogram radcy handlowego w Nowym Jorku do wiceministra handlu zagranicznego Możliwość wprowadzenia dalszych sankcji przez USA wobec PRL.	126
67	21 stycznia, szyfrogram ambasady w Kolonii Według zapewnień prezesa rady nadzorczej koncernu Kruppa „jego zamiar wizyty w Polsce nie jest znany kręgom rządowym w Bonn. Jak stwierdził, w zależności od sytuacji ew. poinformuje on o swej podróży kanclerza”.	127
68	22 stycznia, szyfrogram dyrektora Departamentu Konsularnego do konsula generalnego w Chicago (fragmenty) Taktyka działania w sprawie procesu Mariana Zacharskiego: „Dziękujemy za Wasze wyjaśnienia i przyjmujemy Waszą sugestię o zgłoszenie wniosku o zmniejszenie kary”.	129
69	22 stycznia, pilna notatka Ustanowienie przez prezydenta USA Dnia Solidarności: „W trybie pilnym podejmujemy konkretne działania polityczne i propagandowe prowadzące do ograniczenia zasięgu zapowiadanej akcji oraz podważenia jej wiarygodności”.	131
70	22 stycznia, notatka wicepremiera Madeja (fragment) Sprawy polskie istotnym elementem 102. posiedzenia Komitetu Wykonawczego RWPG.	132
71	23 stycznia, okólnik dyrektora DSiP „Zdecydowany sprzeciw wobec zamiarów NATO wprowadzenia naszych spraw wewnętrznych na spotkanie w Madrycie”.	134
72	23 stycznia, notatka DMO Wiceminister Wiejacz w czasie spotkania z szefami wybranych placówek dyplomatycznych poświęconemu XXXVIII sesji Komisji Praw Człowieka ONZ „podkreślił złożoność obecnej sytuacji międzynarodowej i rozwój w kierunku negatywnym z symptomami powrotu do zimnej wojny”.	135
73	25 stycznia, opracowanie konsultanta do spraw ekonomicznych MSZ Negatywne skutki ewentualnego ogłoszenia niewypłacalności przez Polskę.	136

74	26 stycznia, szyfrogram ambasady w Hawanie Informacje wicepremiera Madeja dla premiera o przebiegu spotkania RWPg: „Wszyscy przewodniczący Komisji Planowania z pełnym zrozumieniem odnieśli się do naszych dezyderatów i potwierdzili gotowość kierownictw partii i rządów swych krajów podjęcia maksymalnego wysiłku dla prowadzenia skutecznych działań w odpowiedzi na Wasze listy do I Sekretarza”.	138
75	26 stycznia, szyfrogram ambasady w Kolonii Relacja przewodniczącego Ogólnopolskiego Komitetu Pokoju z rozmów z przewodniczącym SPD i sekretarzem generalnym FDP: „Brandt wykazywał pełne zrozumienie dla wewnątrzpolitycznych i międzynarodowych uwarunkowań naszego stanowiska i działania”.	139
76	26 stycznia, pismo ambasadora w Belgradzie Rozmowa z przedstawicielem wysokiego komisarza ONZ ds. uchodźców: „Zdaniem Ambasady należy się liczyć, że Jugosławia również w przyszłości będzie stanowić «furtkę» dla nielegalnej emigracji z Polski”.	142
77	27 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu „Od 14 grudnia do 26 stycznia wpłynęło na adres ambasady około 10.000 listów i petycji w imieniu około 1 miliona osób – z terenu całej Francji”.	144
78	27 stycznia, szyfrogram ambasady w Caracas Przyjęcie działaczy NSZZ „Solidarność” przez prezydenta Wenezueli.	145
79	28 stycznia, szyfrogram ambasadora w Kabulu Zapewnienia o poparciu i solidarności „rządu ARD z działaniami i ocenami Tow. Jaruzelskiego”.	146
80	28 stycznia, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Przygotowania do XXXVIII sesji Komisji Praw Człowieka ONZ: „Przeprowadziliśmy w Warszawie rozmowy z szefami placówek krajów zachodnich – członków KPCz oraz Jugosławii i Chin, ustosunkowując się do prób ingerencji w nasze sprawy poprzez Komisję”.	147
81	28 stycznia, szyfrogram wicedyrektora DPWkiN do ambasadora w Ottawie Polecenie nawiązania kontaktu z Janem Pietrzakiem.	148
82	29 stycznia, szyfrogram dyrektora generalnego MHZ do ambasadora w New Delhi „Uzyskanie dodatkowego, co najmniej 2-letniego, specjalnego kredytu technicznego w wysokości 500 mln rupii jest niezmiernie ważną sprawą wobec rysującego się ujemnego salda wymiany towarowej”.	149

LISTA DOKUMENTÓW

83	31 stycznia, szyfrogram ambasady w Berlinie Trudności w realizacji ustaleń z rozmów wicepremiera Jedynaka z władzami NRD o udzieleniu Polsce pomocy gospodarczej.	150
84	[styczeń], notatka Departamentu V Plan pracy w roku 1982. Koncentracja na „podejmowaniu i popieraniu działań, które umacniają wiarygodność polityczną i gospodarczą Polski jako sojusznika i partnera”.	152
85	1 lutego, szyfrogram ambasadora w Bagdadzie Pozytywne nastroje wśród polskich pracowników zatrudnionych w Iraku.	158
86	1 lutego, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Delegację polską w czasie XXXVIII sesji Komisji Praw Człowieka ONZ „obowiązuje formuła w oparciu o stwierdzenie Jaruzelskiego w Sejmie: «nie będziemy uczestniczyć w konferencjach, gdzie Polsce miałyby przypaść rola oskarżonego»”.	160
87	1 lutego, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasady w Kolonii „Ministerstwo Łączności nie widzi możliwości zrezygnowania z opłat” za przesyłanie paczek z RFN do Polski.	161
88	1 lutego, szyfrogram ambasadora w Londynie Ograniczenie polsko-brytyjskiej współpracy reakcją Londynu na wprowadzenie stanu wojennego.	162
89	1 lutego, notatka informacyjna Działania państw zachodnich wobec Polski w reakcji na stan wojenny: „Obecna kampania antypolska stanowi próbę wprowadzenia nowego elementu do strategii Zachodu wobec KS”.	163
90	1 lutego, notatka DSiP Tezy do rozmów ministrów spraw zagranicznych Polski i Węgier: „Cenimy wysoko dotychczasową b. dobrą współpracę na spotkaniu z delegacją węgierską”.	165
91	2 lutego, szyfrogram wicedyrektora Gabinetu Ministra do ministra spraw zagranicznych (do Paryża) Przegląd bieżących wydarzeń międzynarodowych: „W Genewie na Komisję Praw Człowieka Amerykanie nie postavili naszych spraw jako propozycji odrębnego punktu”.	168
92	2 lutego, szyfrogram wiceministra Wicjacza do ministra spraw zagranicznych (do Paryża) Zniesienie części ograniczeń w funkcjonowaniu placówek dyplomatycznych i konsularnych: „To wszystko jeszcze do potwierdzenia za 2–3 dni”.	170

93	2 lutego, notatka informacyjna „Aktualna sytuacja płatnicza Polski jest kontynuacją trudnej sytuacji z ostatniego kwartału ub.r., na którą nałożyły się efekty zastosowanych w wyniku wprowadzenia stanu wojennego zachodnich restrykcji gospodarczych”.	171
94	3 lutego, szyfrogram ambasadora w Bagdadzie do wiceministra handlu zagranicznego Konieczność szybszej realizacji zobowiązań gospodarczych wobec Iraku.	173
95	3 lutego, notatka Departamentu II Przegląd najważniejszych wydarzeń w relacjach z Wietnamem: „Obecnie strona wietnamska zaproponowała jak najszybsze rozpoczęcie negocjacji w Hanoi nt. przygotowania umowy handlowej na lata 1981–1985”.	174
96	3 lutego, notatka Departamentu III Ocena Dnia Solidarności i programu telewizyjnego „Let Poland be Poland”: „Imprezy zapowiedziane na ten dzień nie wywołały spodziewanego zainteresowania i frekwencji”.	175
97	3 lutego, notatka dyrektora Departamentu II MSW „Ze sprawdzonego źródła uzyskano informację o posiedzeniu Rady NATO [...] w sprawie taktyki Zachodu na spotkanie KBWE w Madrycie, ze szczególnym uwzględnieniem stanowiska wobec Polski”.	181
98	4 lutego, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego do ambasadora w Paryżu Konieczne przyspieszanie dostaw żywności z Francji do Polski: „Prosimy o ponowienie naszych postulatów na wszystkich dostępnych wam szczeblach”.	184
99	4 lutego, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Niezbędne „przeprowadzenie «ostrzegawczej» rozmowy” z dyrektorem generalnym „nt. dalszej współpracy Polski z MOP”.	185
100	4 lutego, szyfrogram ambasadora w Atenach Zróżnicowanie greckich reakcji na sytuację w Polsce: „Dyskusja telewizyjna na tematy polskie bardzo udana”.	187
101	4 lutego, okólnik dyrektora Departamentu IV Celowe wykorzystanie możliwości zwiększenia zachodniej pomocy charytatywnej dla Polski.	188
102	4 lutego, pismo konsula generalnego w Lipsku Propozycja powołania polskich komitetów do walki z oszczerstwami.	189

LISTA DOKUMENTÓW

103	5 lutego, szyfrogram ambasadora w Londynie Wprowadzenie restrykcji wobec personelu polskich placówek w Wielkiej Brytanii.	190
104	5 lutego, szyfrogram ambasadora w Lagos do wiceministra handlu zagranicznego Zainteresowanie Nigerii zakupem broni w PRL: „Sprawa nadal otwarta, chociaż niezmiernie pilna”.	192
105	6 lutego, okólnik dyrektora DSiP Instrukcja w sprawie spotkania KBWE w Madrycie: „Zdecydowanie sprzeciwiamy się omawianiu spraw polskich na spotkaniu”.	193
106	6 lutego, notatka wiceministra handlu zagranicznego Ambasador Włoch „podczas rozmowy wielokrotnie podkreślał, że jest rzecznikiem rozwoju współpracy gospodarczej Włoch z Polską”.	194
107	6 lutego, notatka Biura Paszportów MSW Krytyczna ocena działań urzędów konsularnych w zakresie udzielania wiz osobom przywożącym pomoc charytatywną do Polski.	195
108	6 lutego, notatka ambasady w Paryżu Zainteresowanie francuskich mediów wizytą ministra spraw zagranicznych we Francji i jego udziałem w obradach XXIV zjazdu FPK.	198
109	8 lutego, szyfrogram ambasady w Canberze „Rząd [Australii] podjął decyzję o zwiększeniu kwoty imigracyjnej dla Polaków, obejmującej dodatkowo 1000 osób traktowanych jak uchodźcy i 1000 osób jako imigranci”.	202
110	8 lutego, szyfrogram ambasadora w Nairobi do wiceministra handlu zagranicznego Prośba radcy handlowego w sprawie realizacji zaległego montażu maszyn włókienniczych: „Hala fabryczna z fundamentami gotowa od listopada”.	203
111	8 lutego, szyfrogram ambasadora w Teheranie Nastroje polskich pracowników i stan realizacji kontraktów budowlanych w Iranie: „Opóźnienie dostaw elementów konstrukcyjnych, zaległości w dokumentacji, a także trudności z wysyłką dalszych ekip grożą odebraniem szeregu robót oraz wysokimi karami umownymi”.	203
112	8 lutego, szyfrogram wiceministra Wiejacza (z Madrytu) Przeprowadzone w polskiej ambasadzie konsultacje z przedstawicielami krajów socjalistycznych: „Państwa NATO wykazują duże zdenerwowanie przed sesją. Będą usiłowały przekształcić obrady w forum konfrontacji”.	205

113	9 lutego, notatka informacyjna (z załącznikami) „Pobyty Ministra J. Czerwka we Francji jako przewodniczącego delegacji PZPR na XXIV Zjazd FPK ogólnie biorąc odbywał się w bardzo złożonych okolicznościach”.	207
114	10 lutego, szyfrogram wiceministra Wójcickiego (z Madrytu) Przebieg spotkania KBWE: „Sytuacja trudna. Nie dopuściliśmy – wraz z sojusznikami – do nadania sesji specjalnego polskiego charakteru, ale obserwujemy ujednolicenie stanowiska Zachodu jako całości wobec Polski i ZSRR z silną motywacją ideologiczną”.	214
115	10 lutego, notatka informacyjna Zróżnicowane stanowisko państw skandynawskich wobec wydarzeń w Polsce: „Pierwsze reakcje czynników oficjalnych [...] były bardzo nerwowe, niepozbawione elementów ostrej krytyki i napastliwości”.	215
116	11 lutego, szyfrogram ambasady w Pradze Wizyta wicepremiera Obodowskiego w Czechosłowacji „była bardzo potrzebna. Uważamy, że winna mieć istotne znaczenie w niesieniu nam pomocy i długofalowej, wzajemnej współpracy”.	218
117	11 lutego, notatka informacyjna Konsultacje przedstawicieli ministerstw spraw zagranicznych PRL i ZSRR: „Z naszej strony przedstawiliśmy ogólną ocenę atmosfery politycznej wokół spraw polskich w organizacjach międzynarodowych, ze szczególnym uwzględnieniem przypadków inspirowanej ingerencji w nasze sprawy wewnętrzne”.	220
118	12 lutego, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do wiceministra Wójcickiego (do Madrytu) Instrukcja w sprawie spotkania KBWE: „Reagujcie ostro i zdecydowanie na treść i formę wystąpień oraz tendencję przedłużania «polskiej» debaty”.	224
119	12 lutego, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Dyskusja o sprawach polskich w czasie XXXVIII sesji Komisji Praw Człowieka ONZ: „Na wypadek, gdyby miała przejść jakakolwiek rezolucja dot. Polski, oświadczcie oficjalnie, że uznajemy ją za nieważną i niebyłą”.	225
120	13 lutego, okólnik wiceministra Olechowskiego „Posiadamy informację, że w ramach kampanii propagandowej przeciwko Polsce placówki USA planują organizowanie w różnych krajach pokazów antypolskiego filmu «Aby Polska była Polską» nadanego 31 stycznia przez telewizję amerykańską”.	227

LISTA DOKUMENTÓW

121	13 lutego, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego do ambasady w Helsinkach „Możemy stać się ponownie wiarygodnym i interesującym partnerem jako dostawca węgla”.	228
122	13 lutego, notatka dyrektora Centralnego Zarządu Inżynierii MHZ W czasie wizyty delegacji libijskiej w Polsce „ustalono dalszy tok działań mających na celu przedłożenie stronie libijskiej propozycji i ofert na interesujące partnera obiekty i dostawy”.	229
123	15 lutego, szyfrogram ambasadora w Brukseli Namalowanie na gmachu placówki swastyk i haseł antyrządowych oraz demonstracja przed wejściem do urzędu: „Zachowanie się wyzywające. Wezwaliśmy policję”.	230
124	16 lutego, szyfrogram ambasady w Waszyngtonie „Aktualna obecność polskich pracowników nauki w USA, realizujących różne formy współpracy, waha się w granicach 200 osób. Reprezentują zróżnicowane poglądy polityczne”.	231
125	16 lutego, szyfrogram dyrektora DMO do ambasadora w Budapeszcie Konieczne podjęcie rozmów w MSZ Węgier na temat uzyskania poparcia dla członkostwa Polski w Komitecie Składek ONZ.	232
126	16 lutego, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasady w Kolonii Polecenie złożenia protestu w MSZ RFN w związku z wypowiedziami dyplomatów zachodnioniemieckich na temat sytuacji w Polsce.	234
127	17 lutego, szyfrogram ambasadora w Addis Abebie Krytyka zarządzeń dotyczących oszczędności finansowych: „Uważam, że mimo krytycznej sytuacji płatniczej degradacja naszej obecności za granicą musi mieć swoje granice”.	235
128	17 lutego, szyfrogram wicedyrektora Departamentu Łączności do ambasadora w Wiedniu Plany władz w Pretorii dotyczące zorganizowania wyjazdów polskich emigrantów z Austrii do RPA.	236
129	18 lutego, szyfrogram ambasadora w Brukseli Zasady organizowania pomocy humanitarnej udzielanej Polsce przez EWG: „W pierwszej transzy Komisja postawiła do ich dyspozycji sumę 8 mln ecu”.	237
130	18 lutego, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego do ambasady w Bejrucie Plan realizacji dostaw sprzętu wojskowego: „Terminy dostaw uzgodnimy na miejscu w Damaszku”.	238

131	18 lutego, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Moskwie Niezbędne złożenie protestu w ambasadzie Singapuru w sprawie za- rządzeń władz singapurskich dotyczących polskich marynarzy.	239
132	18 lutego, instrukcja dyrektora Departamentu V dla ambasadora w Bagdadzie Rozmowy w czasie ceremonii składania listów uwierzytelniają- cych w Kuwejcie okazją do „zaprezentowania sytuacji społeczno- -politycznej w Polsce oraz wyjaśnienia okoliczności i uwarunkowań decyzji z 13 grudnia”.	240
133	18 lutego, notatka Departamentu Konsularnego „Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce wywołało dalszą pola- ryzację stanowiska środowisk polonijnych i emigracyjnych wobec przemian zachodzących w kraju po sierpniu 1980 roku”.	241
134	19 lutego, szyfrogram ambasadora w Pekinie Zgodnie z opinią pracownika ambasady USA „zarówno Reagan, jak i Haig będą się sprzeciwiali «ogłoszeniu bankructwa» Polski”.	246
135	20 lutego, notatka Departamentu III Wnioski z narady roboczej Zespołu ds. Ameryki Północnej: „Nie na- leży oczekiwać zmian w aktualnym stanie stosunków bilateralnych pomiędzy Polską i USA”.	247
136	22 lutego, szyfrogram ambasadora w Kopenhadze Zróżnicowane reakcje władz duńskich wobec PRL: „Dania zawiesiła na czas nieokreślony rozmowy w sprawie przedłużenia okresu waż- ności umowy międzyrządowej o linii kredytowej na 500 mln dkr.”	251
137	22 lutego, szyfrogram ambasadora w Wiedniu Stanowisko władz w Wiedniu wobec sytuacji w PRL: „Austria nie wprowadziła formalnych restrykcji gospodarczych”.	253
138	22 lutego, notatka informacyjna „Po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce większość działaczy «S» przebywających za granicą nie zaprzestała działalności, a wręcz przeciwnie – zintensyfikowała ją”.	255
139	24 lutego, szyfrogram wicedyrektora DPWKiN do ambasady w Waszyngtonie Wycofanie filmu „Człowiek z żelaza” z rywalizacji o nagrodę amery- kańskiej Akademii Filmowej.	258
140	24 lutego, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasady w Kolonii Poinformowanie kanclerza RFN o zwolnieniu 300 internowanych osób.	259
141	24 lutego, protokół narady pracowników DSiP „Informacja dot. przeglądu kadr i oszczędności budżetowych w MSZ” głównym tematem narady pracowników DSiP.	260

142	25 lutego, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku „Prowadźcie rozmowy zapobiegawcze” w sprawie rezolucji zgłoszonej w czasie XXXVIII sesji Komisji Praw Człowieka ONZ.	266
143	25 lutego, szyfrogram ambasadora w Meksyku W czasie składania prezydentowi listów uwierzytelniających „oświadczyłem, że wysoko cenimy zrozumienie, jakie rząd Meksyku wykazał w sprawach polskich, i życzliwe stanowisko, jakie zajął w przełomowych momentach, w których nasz kraj stał się przedmiotem ataków Waszyngtonu”.	267
144	25 lutego, szyfrogram stałego przedstawicielstwa przy ONZ w Nowym Jorku Przyjęta przez Radę Bezpieczeństwa rezolucja dotycząca Libanu „opracowana została w rezultacie żmudnych negocjacji, przy śpięciach ZSRR–USA”.	268
145	25 lutego, notatka dyrektora DPWKiN Krytyczna ocena działalności propagandowej polskich ambasad: „wiedza o Polsce i zachodzących w naszym kraju wydarzeniach jest nadal niedostateczna”.	269
146	26 lutego, szyfrogram ambasady w Bagdadzie do wiceministrów budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych oraz handlu zagranicznego Negatywna ocena stanu realizacji inwestycji przemysłowych w Iraku.	271
147	26 lutego, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Radziecka propozycja działań w czasie XXXVIII sesji Komisji Praw Człowieka ONZ: „jakaś neutralna delegacja wniesie projekt rezolucji, który jest gotowy”.	272
148	26 lutego, notatka wiceministra Wiejacza Propozycje działań międzynarodowych w związku z wprowadzeniem stanu wojennego: „Przygotować koncepcje działalności informacyjno-propagandowej w zakresie problematyki międzynarodowej na posiedzenie Komisji Zagranicznej KC PZPR”.	273
149	26 lutego, pilna notatka Aktualny stan stosunków z Francją: „Rząd francuski zajmuje nadal nieprzyjaciełne stanowisko wobec Polski, uczestnicząc aktywnie w antypolskiej kampanii rozpętanej przez prezydenta Reagana”.	275
150	27 lutego, szyfrogram dyrektora Departamentu II do ambasadora w New Delhi Instrukcja do rozmowy z premierem Indii: „W obecnej trudnej sytuacji liczymy na przyjaźń. Dziękujemy za sympatię i stanowisko zajęte przez rząd Indii”.	278

151	27 lutego, okólnik ministra spraw zagranicznych Konieczne „podjęcie intensywnych działań dla łagodzenia skutków postępującej blokady gospodarczej i prób politycznej izolacji Polski”.	280
152	[luty], notatka DSiP (z załącznikami) Cele polityki zagranicznej PRL w 1982 r.: „Realizacja tych celów łączyć się będzie silniej niż w poprzednich okresach z pilnymi zadaniami wynikającymi z wymogów aktualnej pozycji międzynarodowej Polski, a szczególnie z reakcji państw zachodnich na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce”.	281
153	1 marca, szyfrogram ambasady w Paryżu do ministrów handlu zagranicznego oraz hutnictwa i przemysłu maszynowego Relacja radcy handlowego: „Informujemy, że niewywiązywanie się z dostaw samochodów Polonez do Francji zagraża [...] utracie rynku francuskiego”.	302
154	3 marca, szyfrogram ambasadora w Lizbonie Decyzja władz w Lizbonie o zmniejszeniu liczby polskich pracowników dyplomatycznych w Portugalii.	303
155	3 marca, szyfrogram ambasady w Kolonii Przewodniczący frakcji parlamentarnej SPD „jest pod ogromnym wrażeniem otwartości i szczerości rozmów” przeprowadzonych w czasie wizyty w Polsce.	304
156	[przed 5 marca], pilna notatka (z załącznikiem) „Wizyta delegacji partyjno-państwowej PRL w ZSRR miała szczególnie doniosłe znaczenie polityczne. Było to pierwsze spotkanie nowo wybranego I Sekretarza KC PZPR i innych czołowych działaczy naszego życia politycznego z kierownictwem radzieckim”.	305
157	6 marca, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Przebieg obrad XXXVIII sesji Komisji Praw Człowieka ONZ: „Nie było żadnego przemówienia poświęconego wyłącznie Polsce”.	313
158	6 marca, protokół posiedzenia Biura Politycznego (fragmenty) Relacja z rozmów I sekretarza KC PZPR w ZSRR: „Reasumując – wizyta otwiera nowy etap stosunków, opartych na jednoci poglądów [...], co należy w sposób najpełniejszy dyskontować we wszystkich dziedzinach”.	314
159	8 marca, szyfrogram ambasadora w Kabulu Zagrożenie bezpieczeństwa placówki: „Zarządziłem w ambasadzie dodatkowe środki ostrożności oraz uprzedziłem polskich specjalistów”.	317

160	8 marca, szyfrogram dyrektora Departamentu ds. Stosunków z ZSRR do ambasadora w Moskwie Wymagane uzyskanie stanowiska ZSRR w sprawie Sahary Zachodniej.	318
161	8 marca, okólnik wiceministra Wierczi Wizyta delegacji Kongresu Stanów Zjednoczonych „miała charakter rekonesansowy. [...] Członkowie delegacji stwierdzali, że wyjeżdżają z bardziej realistycznym obrazem Polski, lepiej zrozumieli złożoność sytuacji, doceniali otwartość rozmów”.	319
162	8 marca, opracowanie DSiP Spis sankcji gospodarczych wobec Polski wprowadzonych przez państwa zachodnie.	321
163	9 marca, okólnik dyrektora Departamentu IV Wytoczne na temat działań Amnesty International: „Nie reagujcie na próby uzyskania kontaktów z placówką ze strony A.I. Listów nadchodzących pocztą nie przysyłajcie do kraju, ale informujcie, gdyby zjawisko miało charakter masowy”.	326
164	9 marca, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Dyskusja o sprawach polskich w czasie XXXVIII sesji Komisji Praw Człowieka ONZ: „Brutalnie na tle innych z Zachodu, którzy «zatrącają» o nasze sprawy, wystąpił obserwator Szwecji”.	327
165	10 marca, szyfrogram ambasadora w Ottawie Występy Państwowego Ludowego Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” okazją do organizacji protestów politycznych: „Manifestacje ekstremistów polonijnych – hałaśliwe, ale nie przyciągają większych grup”.	328
166	10 marca, szyfrogram ambasadora w Phnom Penh Pogłoski o możliwości ustanowienia w Warszawie ambasady Kambodży: „Naszym zdaniem nie należałoby się w żadnym razie wmanewrować w jednostronne świadczenia”.	329
167	10 marca, szyfrogram wiceministra Wierczi do ambasadora w Ottawie Ambasador Kanady w czasie rozmowy o wprowadzonych sankcjach „podkreślał, że restrykcje kanadyjskie są łagodne i podjęto je niechętnie”.	330
168	10 marca, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Kopenhadze Protest w sprawie wysłania balonów z ulotkami z terytorium Danii do Polski: „Bierność władz duńskich wobec realizacji akcji balonowej świadczy o nieprzyjaznym ich nastawieniu do Polski”.	331

169	11 marca, szyfrogram ambasadora w Brukseli Pomoc humanitarna udzielana Polsce przez EWG: „W kręgach wspólnoty narasta przekonanie, że trzeba przyjąć Polskę z pomocą. Analizowane są różne możliwości”.	332
170	12 marca, szyfrogram ambasadora w Lagos Stan bezpieczeństwa obywateli polskich w Nigerii głównym tematem rozmowy z inspektorem generalnym policji nigeryjskiej.	333
171	12 marca, szyfrogram przewodniczącego delegacji polskiej na spotkanie KBWE w Madrycie Ocena aktualnego stanu rokowań: „Celem USA i NATO było przekształcenie obecnej rundy spotkania w sesję specjalną nt. Polski i niedopuszczenie do normalnej pracy redakcyjnej nad końcową uchwałą”.	335
172	13 marca, szyfrogram ambasady w Brasílii „Strona brazylijska zajęła nieustępliwe stanowisko” w czasie negocjacji gospodarczych i kredytowych z delegacją polską.	336
173	13 marca, okólnik wiceministra Wójcickiego „Komisja Praw Człowieka ONZ przyjęła 19 głosami, przeciwko 13 i 10 wstrzymujących się (Chiny nie uczestniczyły w głosowaniu), antypolską rezolucję inspirowaną przez USA”.	337
174	13 marca, notatka ministra handlu zagranicznego „W dniach 8–19 marca 1982 roku odbyły się w Sztokholmie polsko-szwedzkie międzyrządowe rozmowy w sprawie dwustronnej współpracy gospodarczej, w tym wymiany handlowej w 1981 roku oraz perspektyw na 1982 rok”.	338
175	15 marca, szyfrogram dyrektora generalnego MHZ do ambasady w Ankarze Podczas polsko-tureckich rozmów gospodarczych „będziemy dążyć do utrzymania istniejącego zadłużenia na rachunku bieżącym”.	340
176	16 marca, szyfrogram ambasadora w Buenos Aires Trudności we współpracy z Argentyną: „Należy być przygotowanym na to, że obecny rząd będzie sprzyjał ograniczeniu z Polską stosunków gospodarczych”.	341
177	16 marca, szyfrogram ambasadora w Berlinie „Po moskiewskiej wizycie Jaruzelskiego w propagandzie NRD obserwujemy powrót do wstrzemięźliwości w informowaniu o sprawach Polski przy równoczesnym deklaratywnym poparciu dla naszych postulatów dot. konieczności odbudowania obrazu Polski w NRD”.	343
178	16 marca, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do ambasady w Kolonii Krytyczna ocena działań SPD w Nadrenii-Westfalii w sprawach polskich: „Postulujcie niezwłoczne zaniechanie tego rodzaju działań ze	344

	strony SPD. Domagajcie się odstąpienia SPD od wspierania wrogiej nam emigracji politycznej”.	
179	17 marca, szyfrogram ambasadora w Phnom Penh „Po 6 dniach rokowań podpisałem 13 bm. zgodnie z otrzymanym pełnomocnictwem umowę handlową i protokół o wzajemnych dostawach towarów na rok 1982”.	345
180	17 marca, okólnik wiceministra Wiejacza Zasady emigracji z Polski osób internowanych: „Ponownie wyjaśniamy, że możliwość wyjazdu za granicę nie ma nic wspólnego z represją, a w szczególności z banicją czy wymuszoną emigracją”.	346
181	17 marca, szyfrogram ambasadora w Rzymie Prośba prezesa klubu piłkarskiego AS Roma o zgodę na transfer Zbigniewa Bońka z Widzewa Łódź do ligi włoskiej.	347
182	17 marca, notatka dyrektora Biura Paszportów MSW Należy „szczegółowo rozważyć postępowanie właściwych organów administracji państwowej w przypadkach przedłużeń pobytu naszych obywateli w krajach kapitalistycznych”.	348
183	18 marca, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Helsinkach Konieczne doprowadzenie do złożenia w PRL wizyt przez wybranych fińskich polityków.	351
184	18 marca, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Paryżu Instrukcja w sprawie ożywienia polsko-francuskich stosunków politycznych i gospodarczych.	352
185	18 marca, pilna notatka Spotkanie ministra spraw zagranicznych z ambasadorem ZSRR okazją do przekazania przez stronę radziecką informacji „o rozmowie sekretarza Stanu USA Haiga z ambasadorem Dobryninem”.	353
186	18 marca, notatka wicedyrektora DPWKiN Zatwierdzenie przez premiera planu działań rządowych, zawierającego „szereg tematów dotyczących dziedzin będących w polu zainteresowania MSZ, a w tym naszego Departamentu”.	354
187	22 marca, szyfrogram ambasadora w Paryżu Informacje radcy handlowego o impasie w negocjacjach na temat polskiego zadłużenia z przedstawicielami Klubu Paryskiego.	356
188	22 marca, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Spotkanie ze stałym przedstawicielem ZSRR „dla omówienia wspólnej taktyki działania przed i na sesji Rady Ekonomicznej i Społecznej w związku ze sprawozdaniem Komisji Praw Człowieka i genewską rezolucją dot. Polski”.	357

189	22 marca, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Instrukcja do wystąpienia w czasie posiedzenia Rady Bezpieczeństwa: „Wzywamy do zaprzestania polityki interwencji, gróźb, szantażu i manifestacji siły”.	359
190	23 marca, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do ambasady w Waszyngtonie W ramach prowadzonych działań oszczędnościowych konieczność przeprowadzenia redukcji etatów w polskich placówkach dyplomatycznych i przedstawicielstwach handlowych w USA.	360
191	23 marca, notatka DSiP Ocena i propozycje działań w zakresie relacji z RFN i NRD: „Do 1969 r. w polskiej polityce wobec obu państw niemieckich absolutny priorytet miała NRD. Z RFN rozwijaliśmy stosunki handlowe, brak zaś było kontaktów politycznych”.	363
192	24 marca, notatka dyrektora Biura Paszportów MSW „Stały wzrost liczby uczestników tak w ruchu wyjazdowym, jak i przyjazdowym” cechą charakterystyczną wymiany osobowej między Polską a USA.	371
193	24 marca, notatka dyrektora Departamentu I MSW „Negatywnym i narastającym zjawiskiem jest problem dezercji pracowników zatrudnionych w placówkach dyplomatyczno-konsularnych i handlowych PRL za granicą oraz w organizacjach międzynarodowych”.	377
194	25 marca, szyfrogram ambasadora w Bagdadzie Przebieg najnowszej ofensywy w wojnie iracko-irańskiej: „Oceniamy, że straty w zabitych i rannych po obu stronach idą w tysiące, większe u Irańczyków, dotkliwsze dla Iraku ze względu na większy potencjał ludzki Iranu”.	379
195	25 marca, szyfrogram konsula generalnego w Nowym Jorku Arcybiskup Filadelfii „jest głęboko zaniepokojony przedłużającym się stanem wojennym i brakiem zapowiedzi jego zakończenia, co wg niego «odbiega od treści deklaracji Jaruzelskiego z 13 grudnia i świadczy o braku oznak wzrostu autorytetu władzy w kraju»”.	380
196	25 marca, szyfrogram radcy handlowego w Nowym Jorku do wiceministra handlu zagranicznego Stosunki gospodarczo-handlowe z USA: „Koła finansowo-bankowe: zainteresowane jak dotąd we własnym interesie kształtowaniem tutaj opinii w pewnym stopniu zbieżnych z naszymi celami gospodarczymi”.	382

LISTA DOKUMENTÓW

197	25 marca, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Londynie Minister spraw zagranicznych Wielkiej Brytanii „nawiązując do wypowiedzi Czyrka z 20 listopada 81 r. w Londynie, że polskie problemy winny być rozwiązane drogą dialogu, wyraził żal, iż nie okazało się to możliwe”.	384
198	25 marca, pilna notatka Celem rozmowy dyrektora Departamentu V z ambasadorem Iraku „było zasygnalizowanie zdziwienia i zaniepokojenia Ambasady coraz częstszymi przypadkami nakłaniania studentów irackich przebywających w Łodzi do współpracy z polskimi organami bezpieczeństwa”.	385
199	25 marca, notatka WZ KC PZPR Oczekiwanie w sprawie wyrażenia polskiego poparcia dla Nikaragui i Salwadoru tematem spotkania zastępcy kierownika Wydziału Zagranicznego z chargé d'affaires ambasady Kuby.	387
200	26 marca, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Przebieg XXXVIII sesji Europejskiej Komisji Gospodarczej: „Dużo miejsca poświęcono sprawie Polski”.	389
201	26 marca, okólnik wiceministra Wiejacza Wystąpienie sejmowe ministra spraw zagranicznych: „Polska bardziej niż kiedykolwiek potrzebuje obecnie pokoju i spokoju wewnętrznego. Dlatego konsekwentnie przeciwdziałać będziemy wszelkim próbom ingerencji z zewnątrz w nasze sprawy”.	390
202	26 marca, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Sekretarz generalny „przed wyjazdem w dłuższą podróż do Europy (Włochy, Szwajcaria, Austria i Jugosławia) chciał zorientować się w rozwoju sytuacji w Polsce”.	391
203	26 marca, notatka Zespołu Ameryki Północnej Departamentu III Plan pracy na 1982 r.: „Drastyczna zmiana w stosunkach [polsko-amerykańskich] nastąpiła po wprowadzeniu w Polsce stanu wojennego”.	393
204	27 marca, szyfrogram dyrektora Departamentu III do ambasadora w Meksyku „Wczoraj Czyrek przyjął na dłuższej rozmowie amb. Meksyku Madero w związku z jego wyjazdem do kraju na 2 tygodnie”.	399
205	27 marca, niepodpisana notatka Sytuacja wewnętrzna PRL głównym tematem rozmów delegacji KC PZPR w czasie wizyty w Jugosławii.	401
206	30 marca, pismo ambasady w Dar Es Salaam Wymagane formalne unormowanie sytuacji Polaków przebywających w Zambii.	405

LISTA DOKUMENTÓW

207	30 marca, protokół posiedzenia Biura Politycznego (fragmenty) Wizyta I sekretarza KC PZPR w NRD: „W czasie rozmów tow. E. Hon- necker wyraził pełne poparcie dla naszych działań i opinie, że kontr- rewolucja poniosła klęskę, ale do końca nie została rozbita i będzie usiłowała się odrodzić”.	407
208	31 marca, szyfrogram wicedyrektora DPWKiN do ambasady w Kolonii Zachodnioniemiecką decyzję o odłożeniu posiedzenia komisji pod- ręcznikowej PRL–RFN „oceniajmy jako próbę wywierania presji poli- tycznej, podporządkowywania sprawy racjom polityki wewnętrznej”.	409
209	31 marca, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego do ambasady w Damaszku Oferta dostaw broni do Syrii.	410
210	31 marca, notatka dyrektora Departamentu I Propozycje działań oszczędnościowych w placówkach zagranicz- nych w krajach socjalistycznych.	411
211	1 kwietnia, szyfrogram ambasady w Belgradzie Podczas negocjacji polsko-jugosłowiańskiej konwencji konsularnej „udało się uzyskać optymalne zabezpieczenie interesów PRL i jej obywateli”.	413
212	1 kwietnia, szyfrogram wiceministra Wiejacza (z Berna) W czasie rozmów w MSZ Szwajcarii przedstawiciele strony szwaj- carskiej „podkreślali znaczenie rozwoju sytuacji w Polsce w kon- tekście znaczenia dla stosunków Wschód–Zachód (w odróżnieniu np. od Turcji)”.	414
213	1 kwietnia, okólnik dyrektora DSiP Instrukcja w sprawie dokumentowania naruszeń Aktu końcowego KBWE: „prosimy o sukcesywne przysyłanie notatkami do MSZ in- formacji i materiałów nt. naruszania AK w kraju urzędowania”.	416
214	1 kwietnia, notatka chargé d'affaires ambasady w Wellington Przekazanie władzom Nowej Zelandii informacji o zawieszeniu działalności polskiej placówki.	417
215	[po 1 kwietnia], niepodpisana notatka „Celem wizyty” delegacji KC PZPR w Związku Radzieckim „było bezpośrednie zaznajomienie się z metodami i formami pracy ide- ologicznej i działalności propagandowej oraz nakreślenie kierunków dalszej współpracy między PZPR i KPZR w tej dziedzinie”.	419
216	2 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Buenos Aires Prośba o instrukcję w związku z wybuchem wojny o Falklandy.	421

LISTA DOKUMENTÓW

217	2 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Berlinie „Przebieg i wyniki partyjno-państwowej wizyty w NRD znajdują się w dalszym ciągu w centrum uwagi kierownictwa NRD, aktywu partyjnego i państwowego, CD oraz środków masowego przekazu”.	422
218	3 kwietnia, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku W czasie sesji Komitetu Praw Człowieka „zachodni eksperci zrezygnowali z zamiaru uchwał wymierzonych przeciwko Polsce”.	424
219	3 kwietnia, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do ambasadora w Moskwie Konieczność uzyskania poparcia ZSRR w sprawie obsady stanowiska zastępcy sekretarza generalnego ONZ przez polskiego kandydata.	426
220	3 kwietnia, niepodpisana notatka (fragmenty) Praska narada przedstawicieli partii komunistycznych „była poświęcona wymianie doświadczeń na temat zwiększenia roli podstawowych organizacji partyjnych w realizacji polityki partii, umacniania ich wpływu na życie załóg i rozwiązywanie zadań społeczno-gospodarczych wytyczonych przez zjazdy bratnich partii reprezentowanych na naradzie”.	427
221	5 kwietnia, szyfrogram dyrektora Departamentu III do ambasadora w Buenos Aires „W naszym wystąpieniu” podczas posiedzenia Rady Bezpieczeństwa ONZ dotyczącym wojny o Falklandy „przypomnieliśmy wezwanie przewodniczącego RB do nieużywania siły, zaakcentowaliśmy dekolonizacyjny charakter konfliktu i wyraziliśmy nadzieję na rozwiązanie go w drodze negocjacji”.	429
222	7 kwietnia, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Teheranie „Libijczycy w imieniu najwyższego kierownictwa poinformowali nas, iż kanałem dyplomatycznym otrzymali z Teheranu informacje, że Polska uruchomiła most powietrzny z dostawami broni do Iraku”.	430
223	8 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Bagdadzie Uprowadzenie 11 polskich pracowników w Iraku: „Podejrzewamy uprowadzenie przez Kurdów”.	431
224	8 kwietnia, wyciąg korespondencyjny z szyfrogramu ambasady w Pradze Wizyta I sekretarza KC PZPR w Czechosłowacji „będzie mieć dobry wpływ na rozwój wzajemnej współpracy w różnych dziedzinach”.	433
225	8 kwietnia, okólnik wiceministra Olechowskiego Podpisanie porozumienia z bankami krajów zachodnich w sprawie refinansowania polskiego zadłużenia: „Podkreśłajcie, iż spłacenie odsetek, które było warunkiem finalizacji porozumienia, jest dowodem naszego rzetelnego podchodzenia do zobowiązań”.	434

226	9 kwietnia, szyfrogram wiceministra Wiejacza (z Wiednia) Wiedeńska rozmowa z zastępcą podsekretarza stanu USA „trwała prawie 5 godzin. Prowadziłem według zatwierdzonego scenariusza. Początkowo b. trudna i polemiczna, później bardziej rzeczowa i konkretna”.	435
227	9 kwietnia, szyfrogram dyrektora Departamentu Konsularnego do ambasadora w Sztokholmie Emigracja Romów z Polski: „Wyjazdy Cyganów nastąpiły bez żadnego nacisku ze strony władz administracyjnych. Bezpośrednią ich przyczyną były chuligańskie wybryki na Cyganach w Oświęcimiu w październiku ub. roku, a później w Koninie”.	436
228	9 kwietnia, notatka DSiP (z załącznikiem) Tezy wystąpienia ministra spraw zagranicznych w czasie narady międzyresortowej w Klarysewie: „Obecna sytuacja międzynarodowa stwarza szczególnie niesprzyjające warunki dla zabezpieczenia w polityce zagranicznej naszych interesów”.	437
229	10 kwietnia, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Buenos Aires „Na szelfie falklandzkim aktualnie znajduje się 38 statków rybackich, w tym 19 w odległości mniejszej niż 200 mil od archipelagu”.	445
230	10 kwietnia, pismo ministra handlu zagranicznego do premiera Wcześniejsza spłata zadłużenia przez Indonezję: „Warunkiem przyspieszenia spłat było zapłacenie przez nas prowizji specjalnej dla grupy osób w rządzie Indonezji, od których zależała zgoda na wcześniejszą spłatę naszych należności”.	447
231	13 kwietnia, notatka I sekretarza ambasady w Waszyngtonie Przedstawiciele środowisk żydowskich „wyrażali duże zainteresowanie w utrzymywaniu istniejącego dialogu i dalszym rozwijaniu stosunków org. żydowskich z władzami polskimi oraz instytucjami naukowymi i kulturalnymi”.	449
232	14 kwietnia, notatka informacyjna „Włochy głoszą pogląd, że dopóki nie ustąpi stan wojenny, nie zostaną zwolnieni internowani i aresztowani oraz nie będzie przywrócony dialog władzy ze społeczeństwem, nie należy rozwijać z rządem polskim stosunków politycznych”.	451
233	15 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Atenach Premier Grecji „chciałby, aby wyniki jego ew. wizyty w Warszawie mogły uzyskać aprobatę na Wschodzie i na Zachodzie, co podniosłoby jego prestiż wewnętrznie i pozwoliło odegrać ważną rolę międzynarodową”.	454

234	15 kwietnia, notatka informacyjna (fragmenty) „Po wprowadzeniu stanu wojennego Polska otrzymała ze strony krajów socjalistycznych pomoc gospodarczą w dwóch etapach”.	456
235	15 kwietnia, notatka informacyjna (fragmenty) „Syria należy do priorytetowych politycznie krajów w naszych stosunkach z państwami Bliskiego Wschodu. Rozwój współpracy bilateralnej stymuluje sprzyjający klimat polityczny”.	461
236	15 kwietnia, okólnik dyrektora Departamentu Konsularnego Negatywne stanowisko wobec akcji organizowania wakacyjnych wyjazdów wypoczynkowych polskich dzieci do krajów zachodnich.	464
237	16 kwietnia, szyfrogram ambasady w Kolonii Plan konsultacji PRL–NRD na temat RFN i Berlina Zachodniego.	465
238	18 kwietnia, szyfrogram ambasady w Waszyngtonie Sukces tournée Państwowego Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze” w USA.	466
239	[przed 19 kwietnia], instrukcja Ministerstwa Finansów Delegacja polska w czasie negocjacji z przedstawicielami zagranicznych banków w kwestii spłaty polskiego zadłużenia „potwierdzi gotowość strony polskiej regulowania nadal na drodze umownej problemu spłat zobowiązań kredytowych, w tym również wznowienia rozmów z rządami krajów wierzycielskich”.	468
240	19 kwietnia, notatka Wydziału Zagranicznego KC PZPR Stosunki polsko-amerykańskie: „Administracja Reagana zareagowała – jak wiadomo – bardzo ostro na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce, podejmując szeroko zakrojoną antypolską kampanię polityczno-propagandową oraz wprowadzając szereg restrykcji w naszej współpracy gospodarczej”.	470
241	20 kwietnia, okólnik ministra spraw zagranicznych Instrukcja w sprawach propagandowo-informacyjnych: „Nasilicie rozmowy z kołami opiniotwórczymi, wskazując postęp w stabilizacji, umacnianiu władzy i realizacji programu reform ekonomicznych i społeczno-politycznych”.	475
242	20 kwietnia, notatka informacyjna W czasie pobytu w Polsce ambasadora do specjalnych poruczeń ZSRR „wymieniono poglądy nt. sytuacji międzynarodowej, stosunków ZSRR–USA i Wschód–Zachód, bezpieczeństwa europejskiego, procesu KBWE i spotkania madryckiego, rozbrojenia i II sesji specjalnej ZO NZ ws. rozbrojenia, a także wpływu spraw polskich na sytuację międzynarodową”.	477

243	21 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Londynie Podsekretarz stanu w MSZ Wielkiej Brytanii „skwitował pozytywnie informacje wskazujące na poprawę sytuacji gospodarczej w PRL. Pytał, kiedy zostanie zniesiony stan wojenny i kiedy zostanie zwolniony Wałęsa”.	479
244	21 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Sofii Minister spraw zagranicznych Bułgarii wizytę w Polsce „ocenia b. wysoko. Szczególnie zadowolony z tak obszernej analizy sytuacji w Polsce bezpośrednio od tow. gen. Jaruzelskiego”.	480
245	21 kwietnia, okólnik wicedyrektora DMO Konieczne uzyskanie poparcia odnośnie do obniżenia polskiej składki członkowskiej w ONZ.	481
246	21 kwietnia, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Lizbonie Wytyczne w sprawie pielgrzymki Jana Pawła II do Portugalii: „Zachowajcie ostrożność we wszystkich sprawach związanych z pobytym Papieża w Fatimie z uwagi na niedwuznacznie antyradykalny i antykomunistyczny charakter kultu Matki Boskiej Fatimskiej”.	482
247	[przed 22 kwietnia], notatka informacyjna „Współpraca handlowa z Libią w dziedzinie sprzętu niekatalogowego prowadzona jest od wielu lat i przynosi korzyści obu stronom. Wartość eksportu sprzętu i uzbrojenia osiągnęła w latach 1976–1980 kwotę około 300 mln \$ US”.	484
248	22 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Buenos Aires Sytuacja polskich statków u wybrzeży Falklandów: „Argentynie nie przeszkadza dotychczasowa obecność naszej floty rybackiej”.	487
249	22 kwietnia, szyfrogram wiceministra Wierajca do stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku „Prosimy o przekazanie Sekretarzowi Generalnemu oficjalnego zaproszenia w imieniu rządu PRL do złożenia wizyty w Polsce w dogodnym dla niego terminie”.	488
250	22 kwietnia, notatka dyrektora Departamentu IV Instrukcja w sprawie podjęcia działań propagandowo-informacyjnych w związku z planowanymi spotkaniami przywódców państw zachodnich.	489
251	[przed 23 kwietnia], projekt listu premiera do Jana Pawła II „Z głębokim szacunkiem odnosimy się do trosk Waszej Świątobliwości o dobro ojczystego kraju i wyrażonego w liście szlachetnego zamiaru czynienia nadal wszystkiego, co może służyć dobru naszej Ojczyzny”.	490

LISTA DOKUMENTÓW

252	24 kwietnia, okólnik ministra spraw zagranicznych Cele wizyty I sekretarza KC PZPR na Węgrzech „zostały w pełni osiągnięte”.	494
253	26 kwietnia, okólnik dyrektora DSiP Plan zgłoszenia inicjatywy w sprawie środków budowy zaufania ekonomicznego: „Propozycja zmierza do zwiększenia międzynarodowego bezpieczeństwa ekonomicznego przez zapobieganie przenoszeniu napięć politycznych na sferę współpracy gospodarczej, zwłaszcza W–Z”.	495
254	27 kwietnia, okólnik wicepremiera Madeja Kwestia pomocy gospodarczej dla PRL głównym tematem obrad moskiewskiego posiedzenia Komitetu Wykonawczego RWPG.	496
255	27 kwietnia, notatka Wydziału Zagranicznego KC PZPR (fragmenty) Założenia rozwoju stosunków polsko-radzieckich: „Polsko-radziecka współpraca na arenie międzynarodowej rozwija się pomyślnie. Realizowany jest plan konsultacji między MSZ i MSZ ZSRR”.	497
256	27 kwietnia, notatka MHZ Realizacja zawartych umów dotyczących eksportu broni i uzbrojenia do Iraku.	504
257	[przed 28 kwietnia], notatka Departamentu IV [?] Tezy na posiedzenie kolegium MSZ w sprawie spotkań przywódców EWG i NATO: „skuteczność naszego działania zależy od szybkości i elastyczności naszych reakcji”.	505
258	28 kwietnia, szyfrogram ambasadora w Limie Niezbędne podjęcie zdecydowanych działań w sprawie niewypłacania wynagrodzeń polskim rybakom przez peruwiańskich armatorów.	508
259	28 kwietnia, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Przekazanie przedstawicielowi Arabii Saudyjskiej informacji podważających „tezę o rzekomych represjach wobec muzułmanów polskich”.	509
260	28 kwietnia, okólnik ministra spraw zagranicznych Planowane zniesienie części ograniczeń wprowadzonych przez stan wojenny.	510
261	29 kwietnia, szyfrogram szefa misji w Kaesongu Posiedzenie Komisji Nadzoru Państw Neutralnych poświęcone zaistniałym incydentom granicznym.	512

LISTA DOKUMENTÓW

262	29 kwietnia, szyfrogram dyrektora Departamentu II do ambasadora w New Delhi Ceremonia złożenia listów uwierzytelniających w Nepalu: „Oprócz audyencji u króla starajcie się złożyć wizyty premierowi, ministrowi SZ, przewodniczącemu parlamentu oraz niektórym szefom resortów gospodarczych”.	513
263	30 kwietnia, szyfrogram dyrektora Departamentu Łączności do ambasadora w Helsinkach Instrukcja opuszczenia placówki przez poprzedniego ambasadora: „Proszę o powołanie komisji spośród personelu placówki dla opracowania protokołu o zdradzie b. ambasadora W. Wiśniewskiego”.	514
264	30 kwietnia, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Radziecka sugestia współdziałania na forum ONZ w sprawie izraelskich nalotów na Liban.	516
265	30 kwietnia, pismo dyrektora DSiP (z załącznikami) Plan utworzenia strefy bezatomowej i strefy ograniczonych zbrojeń w Europie.	517
266	[przed 3 maja], szyfrogram ministra spraw zagranicznych do szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską Zaniepokojenie planowanym udziałem papieża w 68 sesji konferencji ogólnej MOP.	527
267	3 maja, szyfrogram dyrektora Departamentu III do ambasady w Waszyngtonie W związku z uprowadzeniem samolotu PLL LOT konieczne „wystąpienie o ekstradycję 8 porwaczy”.	528
268	4 maja, szyfrogram ambasadora w Vientiane Próba ataku terrorystycznego: „nieznany osobnik usiłował wrzucić ładunek wybuchowy na teren naszej Ambasady”.	529
269	4 maja, okólnik ministra spraw zagranicznych Instrukcja w sprawie fali protestów i demonstracji ulicznych.	530
270	4 maja, okólnik ministra spraw zagranicznych Przygotowania do warszawskich konsultacji wiceministrów spraw zagranicznych krajów socjalistycznych.	532
271	4 maja, okólnik wiceministra Wiejacza „Śledźcie przygotowania do sesji NATO w Luksemburgu i «szczytów» w Wersalu i Bonn – w aspekcie polskim i w innych sprawach. Informujcie na bieżąco”.	533
272	4 maja, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Prośba o instrukcje w sprawie podejmowanych na forum ONZ działań dotyczących wojny o Falklandy.	534

LISTA DOKUMENTÓW

273	4 maja, raport polityczny ambasady w Teheranie (fragmenty) Relacje polsko-irańskie w 1981 r.: „W zasadzie utrzymują się sprzyjające uwarunkowania dalszego rozwoju naszych stosunków, zwłaszcza gospodarczych”.	535
274	[przed 5 maja], notatka Departamentu IV Wnioski z narady na temat działalności ambasad: „W toku dyskusji jednomyślnie stwierdzono, że inicjatywa przeprowadzenia krytycznej oceny działalności placówek w ostatnim okresie była posunięciem celowym”.	538
275	6 maja, notatka URM Ustalenia prezydium Komitetu Gospodarczego Rady Ministrów w sprawie możliwości zastosowania wobec Polski blokady finansowej.	540
276	7 maja, szyfrogram ambasadora w Buenos Aires Zapytanie odnośnie do możliwości zrealizowania dostaw broni i uzbrojenia do Argentyny.	541
277	7 maja, szyfrogram ambasadora w Londynie Brytyjskie reakcje na wydarzenia w Polsce: „Rifkind odnotował w Izbie Gmin 5.5 złagodzenie szeregu rygorów stanu wojennego w PRL, wyrażając jednocześnie «zaniepokojenie» z powodu ponownego wprowadzenia ograniczeń po 3.5”.	542
278	10 maja, szyfrogram kierownika WZ KC PZPR (z Ułan Bator) „Generalnie atmosfera rozmów i spotkań” z przedstawicielami władz Mongolii „życzliwa, utrzymana w duchu internacjonalistycznej solidarności z PZPR i podejmowanymi przez nas działaniami na rzecz przezwyciężenia kryzysu politycznego i gospodarczego”.	543
279	10 maja, szyfrogram ambasadora w Brukseli „Reakcje belgijskie na wydarzenia w Polsce z przełomu kwietnia i maja są zróżnicowane, co w porównaniu z okresem po 13 grudnia jest postępem”.	544
280	10 maja, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Dakarze Zawieszenie działalności pionu dyplomatyczno-konsularnego placówki motywowane względami oszczędnościowymi.	545
281	10 maja, notatka dyrektora Departamentu II MSW Kontakty pracowników ambasady USA z polskimi opozycjonistami.	546
282	[przed 11 maja], notatka pełnomocnika rządu ds. pobytu wojsk radzieckich w Polsce Ekonomiczne aspekty stacjonowania jednostek ZSRR w Polsce: „Udział strony polskiej w ponoszonych kosztach sukcesywnie, z roku na rok maleje”.	548

283	11 maja, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską Audiencja pożegnalna u papieża okazją do rozmowy na temat sytuacji wewnętrznej PRL: „Wypowiedzi papieża nacechowane rozgoryczeniem i pewnym zmęczeniem”.	551
284	11 maja, szyfrogram dyrektora Departamentu III do ambasady w Waszyngtonie Rozmowa z amerykańskimi dyplomatami „miała charakter polemiczny i trudny. Przedstawiono mu nasze stanowisko oraz krytycznie oceniono politykę administracji w stosunku do Polski”.	553
285	11 maja, notatka informacyjna Spotkanie konsultacyjne dyrektorów departamentów prasowych ministerstw spraw zagranicznych krajów socjalistycznych „służyło wymianie doświadczeń [...] w realizacji zadań propagandy na zagranicę wynikających z uchwał zjazdów bratnich partii i narad sekretarzy KC poświęconych zagadnieniom międzynarodowym i ideologicznym”.	554
286	11 maja, notatka dyrektora Biura Paszportów MSW Wyjazdy obywateli PRL na pobyt stały do krajów zachodnich: „Łącznie od 3 września 1975 r. do 30 kwietnia br. organa paszportowe MSW wydały ogółem 166.104 zezwolenia na wyjazd stały do RFN i Berlina Zachodniego”.	556
287	11 maja, pilna notatka „W drugiej połowie lat 70-tych rozwinęły się kontakty z organizacjami żydowskimi w diasporze i w Izraelu, m.in. na płaszczyźnie problematyki korczakowskiej i wspólnej martyrologii”.	558
288	[po 11 maja], notatka Wydziału Zagranicznego KC PZPR: Plan realizacji decyzji Biura Politycznego w sprawie rozwoju stosunków Polski z ZSRR.	561
289	12 maja, szyfrogram wicepremiera Rakowskiego (z Wiednia) do premiera Rozmowa z kanclerzem Austrii „trwała ponad dwie godziny, w dobrym, niemal przyjaznym klimacie. Rozmówca interesował się sytuacją polityczną kraju”.	563
290	13 maja, szyfrogram ambasady w Moskwie do ministra handlu zagranicznego i ministra budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych Przekazanie projektu polsko-radzieckiej umowy na budowę pierwszej linii metra w Warszawie.	565
291	13 maja, notatka informacyjna „Zgodnie z przyjętą praktyką” wiosenna sesja Rady Gospodarczej i Społecznej ONZ „poświęcona była głównie problemom społecznym”.	566

LISTA DOKUMENTÓW

292	13 maja, pismo wicedyrektora DPWKiN do Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki Konieczne wstrzymanie kontaktów naukowych między Brema a Gdańskiem.	569
293	13 maja, pismo dyrektora Departamentu Polityki Handlowej MHZ do dyrektora Biura Stałego Przedstawiciela przy RWPG Starania dotyczące „opracowania propozycji dla pogłębienia działań koordynacyjnych zainteresowanych krajów członkowskich RWPG” w kontaktach gospodarczych z krajami kapitalistycznymi.	570
294	14 maja, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Wpływ środków finansowych za udział polskiego kontyngentu w si- łach ONZ na Bliskim Wschodzie.	572
295	14 maja, szyfrogram wiceministra Wiejacza do stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Oczekiwane właściwe wykorzystanie udziału ministra spraw zagra- nicznych w obradach XII sesji specjalnej ZO ONZ.	573
296	[przed 20 maja], notatka Departamentu IV Kwestia odszkodowań w relacjach z RFN: „Aktualny stan stosunków PRL–RFN skłania nas do podjęcia kroków mogących przeciwdziałać negatywnej ewolucji stanowiska Bonn”.	575
297	20 maja, szyfrogram ambasadora w Berlinie Informacje wicepremiera Jedyńaka w sprawie współpracy gospo- darczej PRL–NRD: „Podjęto szereg zobowiązań i zaleceń, w których NRD zobowiązuje się do wyrównania opóźnień”.	578
298	20 maja, notatka informacyjna „Szczególnie trudne warunki współdziałania na linii Polonia–Kraj występują nadal we Francji”.	580
299	20 maja, notatka DPWKiN „Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce stworzyło nową sytuację dla działalności instytutów polskich w krajach kapitalistycznych”.	583
300	21 maja, szyfrogram ambasadora w Sofii Todor Žiwkow wizytę I sekretarza KC PZPR w Bułgarii „ocenia bardzo wysoko. Podkreślał, że duże wrażenie wywarła na nim i ich delegacji przedstawiona przez tow. gen. Jaruzelskiego konkretna i re- alistyczna analiza sytuacji w Polsce i nakreślone perspektywy poko- nania narosłych trudności”.	586
301	24 maja, okólnik wiceministra Wiejacza Krytyczna ocena przebiegu sesji Rady NATO w Luksemburgu: „Ko- nieczne jest kontynuowanie przez Was – zgodnie z otrzymywanymi instrukcjami – działań dwustronnych i wielostronnych, by osłabiać restrykcje gospodarcze i polityczne”.	587

LISTA DOKUMENTÓW

302	24 maja, szyfrogram ambasadora w Atenach Rozmowa z premierem Grecji o jego rozmowach z sekretarzem stanu USA na temat spraw polskich.	588
303	24 maja, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego do ambasady w Waszyngtonie i radcy handlowego w Nowym Jorku Prośba o ocenę działań amerykańskiej misji węglowej prowadzącej rozmowy handlowe w Europie: „Sprawa jest przedmiotem dużego zainteresowania naszego Kierownictwa politycznego i gospodarczego”.	591
304	25 maja, szyfrogram ambasadora w Londynie Pobyt w Szkocji: „Ze strony czynników oficjalnych należy podkreślić zainteresowanie sytuacją PRL oraz chęć kontynuacji współpracy”.	592
305	26 maja, szyfrogram ambasady w Ankarze Kluczowa terminowa realizacja polskich kontraktów budowlanych w Turcji.	593
306	26 maja, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Propozycja udziału Polski w pracach komisji Rady Bezpieczeństwa do spraw osiedli izraelskich.	594
307	26 maja, okólnik wiceministra Wierzbickiego „Na 68 sesji Międzynarodowej Konferencji Pracy [...] Zachód zamierza podobno ostro stawiać sprawy polskie”.	595
308	28 maja, szyfrogram ambasadora w Bagdadzie Kontrowersje związane z ewakuacją polskich pracowników z rejonu Basry.	596
309	29 maja, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Rada Administracyjna MOP „przyjęła wszystkie rekomendacje Komitetu Wolności Związkowej”.	598
310	31 maja, szyfrogram ambasady w Dhace Prośba o instrukcje w zakresie sposobu przeprowadzenia likwidacji pionu politycznego ambasady.	599
311	31 maja, szyfrogram ambasadora w Hadze Zaległe składki członkowskie w Stałym Trybunale Arbitrażowym.	600
312	31 maja, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Sugestia przedstawicieli Iraku w sprawie zwołania Rady Bezpieczeństwa poświęconej wojnie iracko-irańskiej: „Opowiadamy się za wzięciem ognia między obu stronami konfliktu i przystąpieniem ich do rokowań”.	601

LISTA DOKUMENTÓW

313	1 czerwca, szyfrogram ambasadora w Londynie Pielgrzymka Jana Pawła II do Wielkiej Brytanii. Część wystąpienia „ocenić należy jako wyraźny ukłon papieża w stronę reakcyjnej emigracji politycznej”.	603
314	1 czerwca, szyfrogram dyrektora Departamentu III do ambasady w Waszyngtonie Ambasador USA w rozmowie z ministrem spraw zagranicznych „wyraził pogląd, że stosunki dwustronne znalazły się w punkcie krytycznym”.	604
315	1 czerwca, pismo zastępcy dyrektora naczelnego PHZ BUMAR do wiceministra Olechowskiego Perspektywy zwiększenia eksportu broni i uzbrojenia do Egiptu.	606
316	1 czerwca, notatka Departamentu III (fragmenty) Tezy do rozmowy ministrów spraw zagranicznych Polski i Meksyku: „Pomimo naszych ograniczonych możliwości bardzo nam zależy na utrzymaniu dotychczasowej wymiany naukowo-technicznej i kulturalnej, aby nie utracić zdobytego w tych dziedzinach dorobku”.	608
317	2 czerwca, notatka informacyjna Spotkanie przedstawicieli władz PRL z szefami misji dyplomatycznych z krajów Afryki „okazją do podkreślenia otwarcia Polski na kraje afrykańskie i zamiaru żywego rozwoju stosunków”.	609
318	2 czerwca, notatka ambasady w Kolonii Przywódcy organizacji ziomkowskich w RFN „propagują niezmiennie rewizjonistyczne tezy o istnieniu Niemiec w granicach z 1937 r. oraz o przynależności części terytoriów Polski, ZSRR i Czechosłowacji do «Niemiec»”.	611
319	3 czerwca, szyfrogram ambasadora w Paryżu „Zauważamy pewne «drgnięcie» na odcinku stosunków z Polską. Dostrzegalne bardziej aktywne szukanie dróg przełamania impasu”.	614
320	3 czerwca, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Negatywna ocena udziału działaczy NSZZ „Solidarność” w obradach 68 sesji konferencji ogólnej MOP.	616
321	[przed 4 czerwca], notatka Departamentu IV Tezy do rozmowy ministra spraw zagranicznych z premierem Norwegii: „Opowiadamy się za kontynuacją kontaktów i wymiany poglądów na zasadzie uznawania realiów politycznych, partnerskiej równości i niemieszania się w wewnętrzne sprawy”.	617

322	5 czerwca, szyfrogram ministra spraw zagranicznych (z Kolonii) do wicepremiera Rakowskiego „Przestudiowałem z uwagą Twój list do Schmidta (w samolocie) i gorąco Ci odradzam wysłanie”.	619
323	[po 5 czerwca], niepodpisana notatka Rozmowa ministrów spraw zagranicznych Polski i Szwecji „dotyczyła przebiegu sesji rozbrojeniowej ZO NZ, konferencji madryckiej oraz stosunków dwustronnych. W toku rozmowy min. J. Czyrek przedstawił m.in. przebieg procesu normalizacji sytuacji w Polsce i krytycznie ocenił poczynania państw zachodnich wobec Polski”.	620
324	7 czerwca, szyfrogram ambasadora w Bukareszcie Pozytywne reakcje strony rumuńskiej na wizytę I sekretarza KC PZPR w Bukareszcie: „wyjaśnienie trudnych problemów nie tylko pomaga wzajemnemu zrozumieniu, ale również zbliża”.	621
325	7 czerwca, notatka Departamentu Prawno-Traktatowego „Obowiązujące w PRL ustawodawstwo <u>nie reguluje</u> w sposób odrębny spraw majątkowych (własności nieruchomości) osób wyjeżdżających na stałe z Polski”.	622
326	7 czerwca, notatka Departamentu Prawno-Traktatowego Uwarunkowania dotyczące wypłat świadczeń rentowych osobom przebywającym w RFN.	624
327	8 czerwca, notatka Wydziału Zagranicznego KC PZPR Negatywna ocena zagranicznej działalności członków NSZZ „Solidarność” podejmowanej po wprowadzeniu stanu wojennego.	625
328	10 czerwca, szyfrogram ambasady w Bejrucie Zagrożenie bezpieczeństwa placówki w wyniku izraelskiej inwazji na Liban: „Odczuwamy zmęczenie nalotami, które mają większy charakter psychologiczny niż militarny; ciągłym, chaotycznym, mało skutecznym ogniem artylerii p-lot.”	628
329	10 czerwca, szyfrogram ambasadora w Damaszku Syryjskie zainteresowanie zakupem broni dla oddziałów palestyńskich w Libanie.	629
330	11 czerwca, szyfrogram ministra spraw zagranicznych (z Nowego Jorku) do premiera Przebieg XII sesji specjalnej Zgromadzenia Ogólnego ONZ: „jak dotąd na II sesji rozbrojeniowej ONZ nikt spraw polskich bezpośrednio nie poruszył”.	631

331	12 czerwca, szyfrogram ministra spraw zagranicznych (z Nowego Jorku) do ministra spraw wewnętrznych „Sekretarz Generalny ONZ w rozmowie ze mną podniósł sprawę Wesołowskiej. Bardzo prosił o uwzględnienie jego prośby umożliwienia krótkiego widzenia w więzieniu dla jego przedstawiciela”.	632
332	12 czerwca, szyfrogram ambasady w Islamabadzie Zabiegi Pakistanu o uzyskanie poparcia w wyborach do Rady Bezpieczeństwa ONZ.	633
333	14 czerwca, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Przebieg 68 sesji konferencji ogólnej MOP: „Z radzieckimi mamy stałe kontakty dwustronne”.	634
334	[po 14 czerwca], notatka Departamentu IV W rozmowie z ministrem spraw zagranicznych kanclerz RFN „określił sytuację w naszym kraju jako «polski dramat». Nawiązując do rozmowy z Reaganem, stwierdzał, że Niemcy patrząc na sprawy polskie, rozumieją więcej niż inni, chociaż i dla nich jest wiele spraw niejasnych”.	636
335	16 czerwca, szyfrogram ambasadora w Madrycie Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej: „Nie było demonstracji wrogich nam poza niewielkim transparentem z napisem «Polska – 1982 – Solidarność», pokazywanym tylko w czasie przerwy”.	638
336	16 czerwca, szyfrogram dyrektora Departamentu Konsularnego (z Trypolisu) Podpisanie polsko-libijskiej konwencji konsularnej: „Przyjęte postanowienia zabezpieczają w maksymalny sposób interesy PRL oraz jej obywateli”.	639
337	16 czerwca, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Przemówienie Jana Pawła II wygłoszone podczas 68 sesji konferencji ogólnej MOP „nie zawierało akcentów godzących bezpośrednio w interesy PRL”.	640
338	16 czerwca, notatka informacyjna Biura Stałego Przedstawiciela przy RWPG Sprawy pomocy gospodarczej dla PRL istotnym elementem obrad XXXVI sesji Rady RWPG w Budapeszcie.	641
339	17 czerwca, szyfrogram ambasady w Kopenhadze „W duńskim MSZ wyraża się zadowolenie z przebiegu rozmowy ministra Czyrka z premierem Jorgensenem w Nowym Jorku”.	646
340	17 czerwca, pilna notatka „Ministerstwo Spraw Zagranicznych uważa, że pożądanym byłoby udzielenie chociażby symbolicznej – uwzględniając naszą sytuację – pomocy humanitarnej” dla ludności cywilnej w Libanie.	646

341	18 czerwca, szyfrogram dyrektora Departamentu V do ambasadora w Damaszku Konieczna intensyfikacja zabiegów o uwolnienie obywateli polskich wprowadzonych w Irak.	647
342	18 czerwca, pismo pełnomocnika Komitetu Obrony Kraju przy MSZ do szefa Sztabu Generalnego WP (z załącznikami) Sytuacja kadrowa w MSZ: „Oceniając przeprowadzony przegląd kadrowy z punktu widzenia interesów resortu, należy stwierdzić, że był on potrzebny i przyniósł określone korzyści”.	649
343	21 czerwca, szyfrogram ambasadora w Hanoi „Przebieg posiedzenia polsko-wietnamskiej podkomisji współpracy naukowo-technicznej oceniamy pozytywnie, jeśli wziąć pod uwagę trudności gospodarcze obu stron”.	662
344	21 czerwca, szyfrogram stałego przedstawicielstwa przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie W czasie 68 sesji konferencji ogólnej MOP „Zachód poniósł liczącą się porażkę polityczną w temacie bezpośrednio odnoszącym się do spraw polskich”.	663
345	22 czerwca, notatka Departamentu III (fragment) Aktualny stan politycznych i gospodarczych stosunków polsko-brazylijskich: „Nasze zadłużenie w Brazylii wraz z odsetkami wynosi już 1.650 mln dolarów”.	664
346	23 czerwca, szyfrogram ambasady w Bukareszcie Rozmowa z chargé d'affaires ambasady Francji na temat stosunków francusko-polskich i francusko-rumuńskich: „Polska pozostaje niezmiennym priorytetem polityki Francji w Europie Wschodniej”.	666
347	24 czerwca, szyfrogram wicedyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Negatywne stanowisko w sprawie wykorzystania kontyngentów UNIFIL i UNDOF w transporcie leków do Libanu.	667
348	24 czerwca, instrukcja Departamentu V dla ambasadora w Rabacie Wytoczne dotyczące rozwoju stosunków polsko-marokańskich: „W obecnej sytuacji naczelnym zadaniem wszystkich pracowników polskich placówek w Maroku jest rozwijanie aktywności służącej wychodzeniu Polski z kryzysu”.	668
349	24 czerwca, niepodpisana notatka Plany prowadzenia działań propagandowych w krajach zachodnich: „Nadrzędnym zadaniem i celem działalności informacyjno-propagandowej jest współdziałanie w tworzeniu i umacnianiu międzynarodowych trendów sprzyjających wychodzeniu z kryzysu”.	671

LISTA DOKUMENTÓW

350	25 czerwca, szyfrogram ambasadora w Helsinkach Pozytywna ocena przebiegu wizyty delegacji ZSL w Finlandii.	674
351	25 czerwca, meldunek pełnomocnika Komitetu Obrony Kraju przy MSZ Podjęcie działań oszczędnościowych „daje w efekcie zmniejszenie ilości stanowisk na placówkach zagranicznych MSZ w 1982 r. o 121 etatów, w tym 93 etaty pracowników merytorycznych”.	676
352	29 czerwca, szyfrogram ambasadora w Ottawie Ewentualne przedłużenie „umowy zbożowej z Kanadą na obecnie obowiązujących warunkach kredytowych na co najmniej jeden rok” tematem rozmowy z kanadyjskim ministrem spraw zagranicznych.	679
353	29 czerwca, szyfrogram zastępcy kierownika Wydziału Zagranicznego KC PZPR do ambasadora w Madrycie Krytyczna ocena wywiadu udzielonego przez Zbigniewa Bońka.	680
354	30 czerwca, pismo wicedyrektora Departamentu Konsularnego do wicedyrektora Departamentu I Usprawnienie kwestii ruchu osobowego głównym tematem rozmów w czasie planowanej wizyty wiceministra spraw zagranicznych CSRS w Polsce.	681
355	2 lipca, szyfrogram ambasadora w Moskwie do wicepremiera Madeja Radziecka pomoc gospodarcza dla PRL: „Gospodarze szukają z całą troskliwością możliwości udzielenia pomocy, ale nie wszystkie prośby będą mogli zaspokoić”.	685
356	5 lipca, szyfrogram wicedyrektora DMO do stałego przedstawicielstwa przy ONZ w Nowym Jorku i stałego przedstawicielstwa przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie „Sygnalizujcie wszystkie nowe elementy” w sprawie sprawozdania sekretarza generalnego na temat sytuacji w Polsce.	686
357	5 lipca, notatka informacyjna Złożenie wizyt w europejskich krajach socjalistycznych przez I sekretarza KC PZPR: „Były to pierwsze kontakty polityczne na najwyższym szczeblu między Polską a pozostałymi krajami członkowskimi Układu Warszawskiego w nowej sytuacji”.	686
358	6 lipca, szyfrogram ambasady w Brasili Informacja konsula generalnego w São Paulo o opuszczeniu placówki przez wicekonsula handlowego wraz z rodziną.	691
359	6 lipca, szyfrogram ambasadora w Madrycie W czasie meczu piłkarskiego Polska–ZSRR „drużyna zachowała rozwagę i nie przekraczała zrozumiałego ze względu na wagę meczu poziomu emocji”.	692

360	6 lipca, okólnik ministra spraw zagranicznych Sygnalizowanie możliwości zorganizowania pielgrzymki papieża w Polsce i zniesienia stanu wojennego.	693
361	7 lipca, szyfrogram dyrektora generalnego MHZ do ambasady w Brasilii Trudności w polsko-brazylijskiej współpracy gospodarczej.	695
362	7 lipca, niepodpisana notatka „W rozmowach z delegacją” Ludowego Ruchu Wyzwolenia Angoli – Partii Pracy „strona polska podjęła również niektóre zagadnienia z zakresu polsko-angolskich stosunków, w tym zwłaszcza dot. aktualnych problemów współpracy gospodarczej między obu krajami”.	696
363	8 lipca, notatka informacyjna „Całkowite wyeliminowanie powtórzenia się uprowadzeń Polaków [w Iraku] jest w tej sytuacji praktycznie niemożliwe”.	699
364	9 lipca, szyfrogram stałego przedstawicielstwa przy ONZ w Nowym Jorku „Zgodnie z naszymi oczekiwaniami podczas prac Komitetu d/s Informacji państwa zachodnie zareagowały na nasz dokument nt. działalności ingerencyjnej 5 zachodnich radiostacji”.	701
365	10 lipca, szyfrogram ambasadora w Teheranie „Pozytywna odpowiedź” na irańskie zapytanie w sprawie sprzedaży broni i uzbrojenia „pomogłaby w umocnieniu kontaktów”.	703
366	13 lipca, wyciąg korespondencyjny z szyfrogramu ambasadora w Paryżu do wiceministra handlu zagranicznego Odmowa strony francuskiej udzielenia kredytu na dostawy zboża do Polski.	704
367	14 lipca, okólnik wiceministra Dmochowskiego Oczekiwane przeciwdziałanie niewłaściwemu traktowaniu polskich turystów przebywających w europejskich krajach socjalistycznych.	705
368	16 lipca, szyfrogram ambasadora w Brukseli Interwencja władz belgijskich w sprawie aresztowania Rogera Noëla.	706
369	19 lipca, pilna notatka „Proces podejmowania przez obywateli PRL przebywających czasowo (prywatnie) za granicą zatrudnienia, najczęściej nielegalnego z punktu widzenia miejscowych przepisów o ochronie rynku pracy, narastał poczynając od drugiej połowy lat siedemdziesiątych”.	707
370	20 lipca, szyfrogram ministra spraw zagranicznych (z Rzymu) do premiera Audiencja u Jana Pawła II: „Przez papieża zostałem przyjęty o godzinie 12.00. Ponieważ wyznaczono pół godziny na rozmowę, starałem się w 15 minutach zawrzeć informacje o Polsce i naszym stanowisku wobec wizyty papieża”.	710

371	21 lipca, szyfrogram wicedyrektora Departamentu V do ambasadora w Teheranie Polskie poparcie dla „przyjętej jednogłośnie” rezolucji RB ONZ dotyczącej konfliktu irańsko-irackiego.	712
372	23 lipca, notatka dyrektora Departamentu V Zmiana statusu przedstawicielstwa OWP w Warszawie.	713
373	23 lipca, notatka informacyjna (fragmenty) Ocena stosunków międzynarodowych i polityki zagranicznej PRL: „Z punktu widzenia Polski rozwój sytuacji międzynarodowej w II kwartale był w dalszym ciągu niekorzystny, ponieważ brak oznak zmniejszenia napięcia”.	715
374	24 lipca, szyfrogram ambasadora w Rzymie Pozytywna ocena rezultatów wizyty ministra spraw zagranicznych we Włoszech.	720
375	24 lipca, okólnik Departamentu Centrum Informacji Spotkanie premiera z korpusem dyplomatycznym z okazji Narodowego Święta Odrodzenia Polski: „Uczestniczyli wszyscy szefowie placówek dyplomatycznych akredytowani w Warszawie”.	721
376	30 lipca, notatka ambasady w Berlinie „Utrudnienia dla obywateli polskich na terenie Niemieckiej Republiki Demokratycznej rozpoczęły się jeszcze w 1980 roku z chwilą zainicjowania przemian społeczno-politycznych w Polsce”.	722
377	31 lipca, szyfrogram ambasady w Waszyngtonie W reakcjach na złagodzenie przepisów stanu wojennego politycy amerykańscy „kładą akcent przede wszystkim na ocenę, iż zakres podjętych decyzji jest znacznie mniejszy od «budowanych» oczekiwań”.	726
378	1 sierpnia, notatka informacyjna „Decyzje w sprawie złagodzenia rygorów stanu wojennego oraz przebieg posiedzenia Sejmu 21 bm. i podjęte na nim uchwały spotkały się ze znacznym zainteresowaniem kół politycznych, gospodarczych i środków masowego przekazu”.	729
379	2 sierpnia, szyfrogram ambasady w Nairobi „Sytuacja w Nairobi w dalszym ciągu niejasna” po przeprowadzonej próbie zamachu stanu.	735
380	5 sierpnia, szyfrogram ambasady w Bejrucie „Wczoraj po południu zostały ostrzelane przez artylerię izraelską budynki wokół naszej ambasady”.	736

381	13 sierpnia, szyfrogram ambasadora w Wiedniu Działania władz austriackich wobec obywateli polskich: „Oceniamy, że w Austrii przebywa ponadto około 20 tysięcy Polaków niemających statusu uchodźców”.	737
382	13 sierpnia, notatka wicedyrektora Departamentu IV Odmowa ambasady Finlandii przekazania polskiej noty władzom Izraela.	738
383	16 sierpnia, szyfrogram ambasadora w Wiedniu Informacje przewodniczącego Komitetu Badań Kosmicznych PAN o obradach konferencji UNISPACE 82: „Udział Hermaszewskiego bardzo pozyteczny”.	739
384	16 sierpnia, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawicielstwa przy ONZ w Nowym Jorku „Jesteśmy zdumieni przekazanym nam stanowiskiem w związku z antypolską rezolucją” przyjętą przez Komisję Praw Człowieka ONZ.	741
385	17 sierpnia, szyfrogram dyrektora DMO do ambasadora w Nigerii „Ze względu na ograniczenia dewizowe nie jesteśmy w stanie wysłać delegacji z kraju” na VIII sesję Komitetu Rybackiego FAO.	742
386	18 sierpnia, notatka I sekretarza ambasady w Waszyngtonie Grupa nowojorskich rabinów w czasie planowanego pobytu w Polsce „pragnie być przyjęta przez Premiera Jaruzelskiego”.	743
387	19 sierpnia, okólnik dyrektora Departamentu Łączności i dyrektora Departamentu Kadr i Szkolenia Naruszanie przepisów przez pracowników przedstawicielstw „głównie poprzez dokonywanie nadmiernych zakupów papierosów i alkoholu, które są czasami przedmiotem spekulacji”.	746
388	19 sierpnia, notatka ambasady w Waszyngtonie (fragment) Aktualny stan polsko-amerykańskich stosunków gospodarczych: „Wydaje się również, że do końca kadencji (koniec 1984 r.) obecnej administracji nie ma również większych szans na zasadniczą poprawę w rozwoju naszych stosunków gospodarczych z USA”.	747
389	21 sierpnia, szyfrogram wicedyrektora Departamentu III do ambasady w Waszyngtonie Przekazanie protestu ambasadzie USA w sprawie audycji Radia Wolna Europa i Głosu Ameryki.	753
390	21 sierpnia, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawicielstwa przy ONZ w Nowym Jorku Propozycja zorganizowania szeregu spotkań bilateralnych ministra spraw zagranicznych w czasie XXXVII sesji ZO.	755

LISTA DOKUMENTÓW

391	21 sierpnia, szyfrogram ambasadora w Lagos do MHZ Zapytanie władz nigeryjskich o możliwość eksportu amunicji z Polski do Nigerii.	756
392	24 sierpnia, szyfrogram ambasady w Brukseli Sugestia podjęcia działań w sprawie aktywności Biura Koordynacyjnego NSZZ „Solidarność” w Belgii.	757
393	25 sierpnia, szyfrogram kierownika Wydziału Zagranicznego KC PZPR do ambasadora w Oslo Wizytę delegacji Norweskiej Partii Pracy w Polsce „oceniamy pozytywnie”.	758
394	26 sierpnia, notatka Biura Paszportów MSW (fragmenty) „Znaczne zmniejszenie się wymiany osobowej pomiędzy Polską a krajami socjalistycznymi wpłynęło niewątpliwie na ilość negatywnych zjawisk towarzyszących tej wymianie”.	759
395	26 sierpnia, notatka Biura Paszportów MSW (fragmenty) Wymiana osobowa z krajami kapitalistycznymi: „Wprowadzenie stanu wojennego wpłynęło w decydujący sposób nie tylko na zmniejszenie wymiany osobowej PRL z zagranicą, lecz także na jej charakter i strukturę”.	761
396	26 sierpnia, notatka prezesa NBP Ewentualne wprowadzenie blokady finansowej przez państwa zachodnie głównym tematem rozmów z przewodniczącym Banku Państwowego ZSRR.	764
397	27 sierpnia, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Debata na temat przestrzegania praw człowieka w PRL: „W czasie dyskusji pięciu ekspertów (Belg, Norweg, Egipcjanin, Amerykanin i Francuz) nawiązało do sytuacji w Polsce”.	766
398	30 sierpnia, szyfrogram stałego przedstawicielstwa przy ONZ w Nowym Jorku Radzieckie poparcie dla udziału polskiego kontyngentu w siłach UNTAG.	767
399	30 sierpnia, szyfrogram wiceministra Wiewcowa do ambasady w Kolonii „Przyjąłem dziś bsp. J. Dąbrowskiego, który będzie towarzyszył prymasowi podczas wizyty w RFN. Uczuliłem go na wszystkie potencjalne zagrożenia”.	768
400	31 sierpnia, szyfrogram ambasadora w Oslo Złożenie przez polityków norweskich apelu w sprawie uwolnienia Lecha Wałęsy.	769

401	31 sierpnia, notatka informacyjna Polsko-radzieckie konsultacje na temat kontaktów z Międzynarodową Organizacją Pracy.	770
402	31 sierpnia, notatka Departamentu Studiów i Programowania Plan bieżących aktywności MSZ: „Działalność MSZ w tym okresie będzie rozwijana w oparciu o dokument «Węzłowe zadania polityki zagranicznej PRL w 1982 r.»”.	773
403	[sierpień], notatka DPWKiN Tezy do wewnętrznej dyskusji partyjno-zawodowej: „Prezentacja Polski za granicą odbywa się zgodnie z zasadą dwoistości treściowej: w wersji dla KS i wersji dla Zachodu, często niespójnych i z samego założenia nieobiektywnych”.	779
404	1 września, okólnik ministra spraw zagranicznych Manifestacje i protesty społeczne w PRL zorganizowane w rocznicę podpisania porozumień sierpniowych: „Zdecydowanie przeciwdziałacie próbom świadomego wyolbrzymiania incydentów dnia wczorajszego. Podkreśłajcie wewnętrzny charakter wydarzeń i naszą wyłączną kompetencję w ocenie ich skutków”.	789
405	1 września, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Przestrzeganie praw człowieka w PRL tematem planowanej rezolucji Komisji Praw Człowieka ONZ: „Polska odrzuciła i odrzuca bezprawną rezolucję KPCz, uważa ją nadal za nieważną i niebyłą, politycznie szkodliwą i moralnie dwulicową”.	790
406	1 września, okólnik wiceministra Wiejacza Polskie poparcie dla inicjatywy uznania Oceanu Indyjskiego za strefę pokoju.	792
407	3 września, okólnik dyrektora DSiP Pozytywna ocena zorganizowanej w Warszawie XXXII sesji konferencji Pugwash.	793
408	3 września, notatka DSiP Tezy do rozmów ministra spraw zagranicznych w czasie wizyty w ZSRR: „Liczymy na dalszą ścisłą współpracę i współdziałanie z delegacją radziecką w Madrycie”.	795
409	6 września, notatka informacyjna Pozytywna ocena dotychczasowych kontaktów Polski z UNICEF i plany dalszego rozwoju współpracy.	798

410	6 września, notatka dyrektora generalnego Centralnego Zarządu Inżynierii MHZ „W dalszej współpracy z Libią będzie znacznie wzrastał dział usług, a przede wszystkim szkolenie personelu libijskiego dla potrzeb MON i przemysłu obronnego z realizacją tak w Polsce, jak i Libii”.	800
411	[przed 7 września], notatka DPWKiN Rozgłoszenie radiowe działające w krajach zachodnich „prowadzą szczególnie nasiloną propagandę dywersyjną zmierzającą do destabilizacji życia w Polsce i utrzymania atmosfery napięcia”.	803
412	9 września, pismo ministra zdrowia i opieki społecznej do kierownika Wydziału Zagranicznego KC PZPR Propozycja przyjęcia dzieci palestyńskich na leczenie w polskich szpitalach.	806
413	9 września, notatka Departamentu IV Zapis narady u ministra spraw zagranicznych w sprawie ataku na ambasadę w Bernie.	807
414	[po 9 września], protokół narady partyjno-zawodowej pracowników DPWKiN (fragmenty) „Skończył się okres zapoznawania się z nowymi sprawami. Obecnie chodzi o to, by pomóc w skierowaniu pewnych spraw na właściwe tory”.	809
415	10 września, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Złożona przez Koreę Południową propozycja zrealizowania konsultacji bilateralnych.	821
416	10 września, notatka Departamentu Konsularnego „Polityka PRL w stosunku do Polonii zagranicznej ma – w swoich podstawowych pryncypiach – charakter trwały i niezmienny”.	822
417	10 września, szyfrogram ambasadora w Canberze Odmowa przyjęcia apelu parlamentarzystów australijskich o uwolnienie osób internowanych przez władze PRL.	828
418	11 września, szyfrogram ambasady w Budapeszcie „Po 15 włamaniach aresztowano 6 obywateli polskich podejrzanych o dokonanie tych włamań, zabezpieczając dowody rzeczowe i obciążające”.	829
419	11 września, pilna notatka W czasie konsultacji dyrektora Departamentu II z dyrektorem generalnym MSZ Japonii „przedstawiono [...] generalną linię naszej polityki zagranicznej na tle aktualnego kierunku rozwoju sytuacji międzynarodowej, wskazano na niebezpieczny kurs zbrojeń nuklearnych”.	830

420	14 września, szyfrogram stałego przedstawicielstwa przy ONZ w Nowym Jorku „Sekretariat ONZ przypomniał, że stan zadłużenia Polski z tytułu składek osiągnął punkt krytyczny”.	833
421	15 września, okólnik dyrektora Departamentu Centrum Informacji Wizyta przywódcy Libii w Polsce „przebiegała w dobrej atmosferze politycznej”.	833
422	15 września, notatka dyrektora Departamentu I MSW „Rząd Izraela – w porozumieniu z administracją amerykańską – rozpoczął działania zmierzające do zmiany obecnego stanu stosunków państwa żydowskiego z krajami socjalistycznymi, w tym także z Polską”.	835
423	16 września, notatka MSZ (fragment) „Istnieje i narasta asymetria pomiędzy politycznymi i ekonomicznymi priorytetami w naszych stosunkach z KR”.	838
424	17 września, okólnik ministra spraw zagranicznych „Podczas rozmów 13 i 14 bm. w Moskwie omówiłem z tow. Gromyko kierunki współdziałania resortów SZ obu krajów w ramach realizacji ustaleń przyjętych podczas marcowej wizyty delegacji partyjno-państwowej w ZSRR i krymskiego spotkania Jaruzelskiego z Breżniewem w sierpniu br”.	847
425	17 września, szyfrogram ambasady w Tokio do ministra handlu zagranicznego Informacje medialne na temat opuszczenia placówki przez zastępcę attaché handlowego.	849
426	17 września, notatka informacyjna Zagraniczne oceny protestów społecznych z 31 sierpnia: „Najostrzejsze reakcje można odnotować w wysoko rozwiniętych państwach kapitalistycznych oraz w tamtejszych partiach i centralach związkowych”.	850
427	17 września, notatka sekretarza KC PZPR do spraw międzynarodowych Postulat intensyfikacji kontaktów z Węgry: „Towarzysze węgierscy z pełnym zrozumieniem odnoszą się do sytuacji w Polsce i działań podejmowanych przez naszą partię i kierownictwo”.	854
428	21 września, notatka MSZ „Przy założeniu, że najbliższy okres nie będzie korzystny dla odbudowy dwustronnych kontaktów politycznych i gospodarczych z głównymi KK, należy dążyć jako minimum co najmniej do utrzymania obecnego «stanu posiadania»”.	856
429	23 września, okólnik ministra spraw zagranicznych Planowane uchwalenie ustawy o związkach zawodowych: „Z pewnością będzie dużo wrzawy na Zachodzie, że zlikwidowano «Solidarność»”.	864

430	23 września, okólnik wiceministra Wiejacza „Olszowski odbył rozmowę z Glemphem w związku z wizytą w USA. Uczulił go na różne niebezpieczeństwa na tle antypolskich i antyradzieckich nastrojów, zwłaszcza w USA”.	865
431	24 września, szyfrogram ambasadora w Pekinie W rozmowach z dyplomatami chińskimi „podjąłem sprawę wymiany handlowej i współpracy gospodarczej, napomykając o naszym udziale w rekonstrukcji zakładów, które wybudowaliśmy u nich w latach 50-tych”.	866
432	24 września, szyfrogram ambasadora w Hawanie Wiceminister spraw zagranicznych Kuby „bardzo usatysfakcjonowany wizytą w Warszawie, rozmowami z Czyrkiem, Olszowskim i Siwickim oraz konsultacjami z Tobą”.	868
433	24 września, szyfrogram dyrektora Departamentu V do ambasadora w Damaszk „W trybie pilnym złożcie wizytę w MSZ na odpowiednim szczeblu i poproście [...] o umożliwienie ewakuacji naszych specjalistów przebywających w Iraku bezpośrednio przez terytorium Syrii, jeśli powstanie taka nagła konieczność”.	870
434	26 września, notatka informacyjna Uzależnienie przywrócenia „kontaktów politycznych i współpracy gospodarczej EWG z Polską od uprzedniego, łącznego spełnienia przez władze PRL trzech warunków: zniesienia stanu wojennego, uwolnienia wszystkich internowanych i uwięzionych, wznowienia dialogu rząd-Kościół-«Solidarność”.	870
435	27 września, szyfrogram wiceministra Wiejacza do placówek w Waszyngtonie i Chicago oraz do ministra spraw zagranicznych (do Nowego Jorku) Ambasador USA „podzielił pogląd o potrzebie rozważenia możliwości podejmowania «małych kroków» dla poprawy stanu stosunków polsko-amerykańskich”.	874
436	27 września, szyfrogram ambasadora w Moskwie Krytyczne stanowisko strony radzieckiej wobec koncepcji wystawy poświęconej 100. rocznicy polskiego ruchu robotniczego.	876
437	29 września, szyfrogram ministra spraw zagranicznych (z Nowego Jorku) W rozmowach z ministrami spraw zagranicznych Francji, Belgii, Włoch i Grecji „omówiłem obecną sytuację w kraju, stan stosunków dwustronnych i niektóre zagrożenia sytuacji międzynarodowej”.	877

438	1 października, szyfrogram dyrektora Departamentu Konsularnego do ambasadora w Pekinie „Zainteresowani jesteśmy podpisaniem konwencji konsularnej z ChRL”.	881
439	1 października, szyfrogram dyrektora Departamentu Konsularnego do ambasady w Pradze „W związku z tradycyjnym w ub. latach wzmożeniem ruchu w pasie przygranicznym z okazji 1-go listopada poprosić gospodarzy o życzliwy stosunek do tej sprawy również w bieżącym roku”.	881
440	3 października, szyfrogram ambasadora w Meksyku „Gospodarze dali wizycie Wiejacza pełną oprawę oficjalnej wizyty rządowej [...] i na każdym kroku podkreślali, iż zależy im na rozwijaniu przyjaznych stosunków z Polską”.	882
441	5 października, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego do ambasadora w Phnom Penh Zanieczyszczenia w partii ryżu importowanego z Kampuczy.	884
442	5 października, szyfrogram ambasadora w Sofii Śmierć obywatela PRL „przy próbie nielegalnego przekraczania granicy tureckiej”.	885
443	5 października, szyfrogram stałego przedstawiciela przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Projekt ustawy o związkach zawodowych głównym tematem rozmowy z dyrektorem generalnym MOP.	886
444	7 października, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Oslo „Ewentualne przyznanie nagrody Nobla Wałęsie będzie aktem politycznym mającym na celu utrudnienie procesu normalizacji sytuacji w Polsce”.	888
445	8 października, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasady w Kolonii Konieczne złożenie protestu w sprawie wystawy na temat polskiej opozycji zorganizowanej w siedzibie CDU.	889
446	8 października, okólnik dyrektora Departamentu IV Krytyczne stanowisko państw zachodnich wobec przyjęcia ustawy o związkach zawodowych i rozwiązania NSZZ „Solidarność”.	890
447	8 października, szyfrogram ambasadora w Atenach Premier Grecji „zdaje sobie sprawę, że jego decyzja przyłączenia się do demarche [państw EWG w sprawie ustawy o związkach zawodowych] nie spotka się z pozytywnym przyjęciem w Polsce i może być uznana za brak konsekwencji”.	892

LISTA DOKUMENTÓW

448	8 października, okólnik wiceministra Olechowskiego Obrady XXXVII sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ: „Sytuacja w Polsce była wykorzystywana jako jeden z elementów konfrontacji ideologicznej. Poruszyło ją 12 przedstawicieli państw grupy EWG i NATO oraz Japonii i Austrii”.	894
449	8 października, pilna notatka Przygotowania do posiedzenia Komitetu Ministrów Spraw Zagranicznych Układu Warszawskiego: „specjalny wysłannik MSZ ZSRR przekazał nam projekt komunikatu z w/w posiedzenia, przygotowany przez stronę radziecką jako gospodarzy”.	897
450	10 października, pismo konsula generalnego w Mińsku do ambasadora w Moskwie Koncepcja ochrony i uhonorowania polskich miejsc pamięci na terenie ZSRR.	900
451	11 października, szyfrogram wicepremiera Komendera i szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską do premiera Uroczystości kanonizacyjne Maksymiliana Kolbego: „Przebieg uroczystości poza «Angelus» poprawny, bez akcentów antypaństwowych, lecz również nie padły słowa: faszyzm, hitleryzm, nazizm”.	903
452	11 października, okólnik wiceministra Olechowskiego Przedstawcie na możliwie wysokich szczeblach politycznych i gospodarczych główne elementy przemówienia Jaruzelskiego” w sprawie ustawy o związkach zawodowych i sytuacji wewnętrznej PRL.	904
453	11 października, notatka informacyjna Konsultacje ministerstw spraw zagranicznych Polski i Szwecji „były uzgodnione przed wyborami w Szwecji i potwierdzone przez Szwedów po zmianie rządu”.	907
454	12 października, notatka dyrektora DSiP Dwuwariantowa prognoza rozwoju sytuacji międzynarodowej.	910
455	16 października, pismo dyrektora Departamentu Zagranicznego Ministerstwa Finansów do dyrektora Departamentu III Zadłużenie Polski wobec USA: „łącznie wszystkie kredyty – 2.874 mln dolarów”.	913
456	20 października, szyfrogram ambasadora w Paryżu Incydenty przed gmachami placówek dyplomatycznych: „Naszym zdaniem byłoby dobrze rozważyć proces wzajemnej deeskalacji poprzez zapewnienie skutecznej ochrony wszystkich placówek obu stron”.	914
457	20 października, notatka dyrektora generalnego Centralnego Zarządu Inżynierii MHZ „Dostawy sprzętu specjalnego i uzbrojenia z Polski do Indii realizowane są od 1971 roku”.	916

458	20 października, notatka ambasady w Belgradzie Potrzebne ograniczenie zakresu korzystania przez obywateli polskich z pomocy miejscowego przedstawicielstwa wysokiego komisarza ONZ ds. uchodźców.	919
459	22 października, okólnik ministra handlu zagranicznego Możliwe zawieszenie przez USA klauzuli najwyższego uprzywilejowania w relacjach z PRL.	920
460	22 października, okólnik dyrektora Departamentu III Wizyty ministra spraw zagranicznych w Wenezueli i Kolumbii „miały na celu: potwierdzenie naszej obecności politycznej w A.Ł., wykazanie, że nie funkcjonuje tam mechanizm międzynarodowej izolacji Polski, oraz zdyskontowanie sprzyjających tendencji dla poszerzenia z nami dwustronnej współpracy”.	923
461	25 października, notatka informacyjna „Polsko-fińskie stosunki bilateralne należą do najbardziej rozbudowanych wśród naszych nordyckich partnerów. Najwyższy poziom osiągnęły one w latach 1973–75”.	925
462	25 października, okólnik wiceministra Wiejacza Uczestnicy posiedzenia Komitetu Ministrów Spraw Zagranicznych Układu Warszawskiego „zgodnie ocenili pogarszanie się sytuacji międzynarodowej, głównie w rezultacie stosowania przez USA polityki z pozycji siły i narzucania jej własnym sojusznikom”.	929
463	26 października, notatka DSiP Spotkanie KBWE w Madrycie: „Szósta runda Spotkania Madryckiego, rozpoczynająca trzeci rok prac tego forum, zacznie się 9 listopada b.r. w niesprzyjającej atmosferze politycznej wynikającej ze stanu stosunków W–Z”.	930
464	27 października, szyfrogram wiceministra Wiejacza do ambasadora w Moskwie Wymagane przeprowadzenie konsultacji na temat potencjalnego przystąpienia EWG do konwencji gdańskiej.	934
465	28 października, szyfrogram wiceministra Wiejacza do ambasadora w New Delhi Instrukcja w sprawie uzyskania poparcia postulatów władz polskich przez delegację indyjską na forum MOP.	935
466	29 października, szyfrogram wiceministra Wiejacza do ambasadora w Moskwie Przesłana „instrukcja dla [polskiej] delegacji uwzględnia radzieckie sugestie z konsultacji” w sprawie działań MOP.	937
467	29 października, okólnik dyrektora Departamentu Łączności „W ostatnim okresie miały miejsce agresywne zachowania przeciwko naszym placówkom ze strony elementów lewackich powiązanych z emigrantami «Solidarności”.	938

LISTA DOKUMENTÓW

468	31 października, szyfrogram ambasadora w Kairze Informacje wicemarszałka Sejmu o rozmowach w MSZ Egiptu.	939
469	3 listopada, szyfrogram wicedyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku „Ostatnio obserwujemy uaktywnienie się Urzędu Wysokiego Komisarza ONZ d/s Uchodźców w sprawach tzw. «uchodźców polskich»”.	941
470	3 listopada, szyfrogram ambasadora w Moskwie do premiera „Sprawy” omawiane w czasie wizyty wicepremiera Obodowskiego w ZSRR „traktuje się jako poważne i bardzo trudne”.	941
471	4 listopada, okólnik wiceministra Olechowskiego Podpisanie porozumienia „między PRL a bankami zachodnimi ws. odroczenia płatności za 1982”.	944
472	5 listopada, notatka Wydziału Zagranicznego KC PZPR Zróżnicowane reakcje partii komunistycznych na przyjęcie ustawy o związkach zawodowych.	945
473	6 listopada, szyfrogram ambasady w Waszyngtonie Niezbędne podjęcie działań z powodu listu senatora Edwarda Kennedy’ego do premiera wystosowanego w obronie uwięzionych członków KSS-KOR.	949
474	8 listopada, notatka Biura Obsługi Zagranicznych Programów Socjalnych przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej Pomoc amerykańskich organizacji charytatywnych dla PRL.	951
475	8 listopada, notatka informacyjna (fragmenty) Wizyta ministra spraw zagranicznych w NRD „była demonstracją znaczenia, jakie oba nasze kraje przywiązują do ich wzajemnych stosunków, przy czym znaczenie ich wykracza poza jej wymiar bilateralny”.	953
476	9 listopada, notatka Wydziału Zagranicznego KC PZPR Zagraniczne działania informacyjne w sprawie ustawy o związkach zawodowych: „Przekazane zostały na placówki instrukcje co do sposobu prezentacji przyjętej ustawy”.	959
477	10 listopada, szyfrogram ministra spraw zagranicznych (z Moskwy) Sprawa przedłużenia ważności polsko-radzieckiego układu o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej tematem rozmów ministra spraw zagranicznych w czasie wizyty tranzytowej w ZSRR.	961
478	11 listopada, okólnik dyrektora Protokołu Dyplomatycznego „W związku ze zgonem Tow. Breżniewa wpisu do księgi kondolencyjnej dokonajcie w możliwie najszerszym składzie pracowników Ambasady”.	962

479	11 listopada, szyfrogram wiceministra handlu zagranicznego do ambasady w Waszyngtonie i stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Krytyczne stanowisko państw – sygnatariuszy GATT wobec decyzji USA o zawieszeniu klauzuli najwyższego uprzywilejowania w relacjach z PRL.	963
480	[przed 12 listopada], notatka MSZ Kwestię „koordynacyjnej funkcji MSZ należy traktować jako jeden z podstawowych obowiązków statutowych resortu obecnie i w najbliższym okresie”.	964
481	13 listopada, szyfrogram wiceministra Wiejacza (z Madrytu) Przebieg spotkania KBWE: „Sprawy polskie są nadal obecne na spotkaniu. Poruszone zostały, chociaż w bardzo zróżnicowany sposób, we wszystkich dotychczasowych (8) wystąpieniach o charakterze politycznym państw NATO i neutralnych”.	969
482	[po 14 listopada], niepodpisana notatka Minister spraw zagranicznych RFN w czasie moskiewskiej rozmowy z sekretarzem KC PZPR do spraw międzynarodowych „dziękując za obszerną informację, podkreślił, iż w nowym układzie koalicyjnym rząd RFN będzie kontynuował dotychczasową politykę zagraniczną, i to zarówno w aspekcie stosunków Wschód–Zachód, stosunków z Polską, jak i we wszystkich innych kierunkach”.	971
483	15 listopada, raport polityczny ambasady w Tiranie (fragmenty) „Dwustronne stosunki polsko-albańskie od wielu lat praktycznie ograniczają się do wymiany towarowej, a w zakresie działalności konsularnej do spraw wizowych. Stosunki dyplomatyczne mają charakter zdecydowanie formalny”.	974
484	15 listopada [?], notatka MSZ Moskiewskie spotkanie premierów Polski i Grecji „odbyło się w cztery oczy, w przyjaznej i szczerzej atmosferze. Trwało ok. 50 min., a poruszono w nim sprawy Polski oraz stosunków wielostronnych, w tym stosunków Wschód–Zachód na tle polityki Reagana”.	977
485	16 listopada, raport polityczny ambasady w Rzymie (fragmenty) Zauważalny regres w stosunkach polsko-włoskich w 1982 r.	979
486	18 listopada, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku „Składki do budżetu regularnego w br. jeszcze nie wpłacaliśmy. Przeciągamy termin wpłaty, zbierając odsetki”.	986
487	19 listopada, notatka informacyjna Wizyta ministra spraw zagranicznych w Indiach „miała na celu umocnienie polsko-indyjskich stosunków dwustronnych oraz podkreślenie intencji aktywizacji polityki PRL z krajami rozwijającymi się”.	987

488	19 listopada, szyfrogram stałego przedstawicielstwa przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Ocena aktywności Międzynarodowej Organizacji Pracy: „Uzyskano pełną koordynację taktycznych działań KS i bliską współpracę z radzieckimi”.	992
489	19 listopada, notatka informacyjna Wizyta ministra spraw zagranicznych w Kuwejcie „umożliwiła przedstawienie wpływowym kręgom politycznym rejonu Zatoki Perskiej [...] pogłębionej informacji o sprawach polskich i w tym kontekście była okazją do potwierdzenia istnienia obustronnej woli rozwijania stosunków politycznych i gospodarczych oraz wzajemnego zainteresowania współpracą na płaszczyźnie bilateralnej i międzynarodowej”.	994
490	19 listopada, notatka informacyjna „W roku 1982 miała miejsce aktywizacja kontaktów Polski z krajami Ameryki Łacińskiej”.	998
491	19 listopada, notatka informacyjna Inicjatywa w sprawie środków budowy zaufania ekonomicznego „spotkała się ze sceptycyzmem lub krytycznym przyjęciem przez Zachód”.	1002
492	19 listopada, notatka Wiesława Górnickiego „Podczas pobytu w Lizbonie w związku z posiedzeniem Prezydium Światowej Rady Pokoju odbyłem na prośbę Ambasady PRL dwa dłuższe spotkania prywatne z wpływowymi osobistościami polityki portugalskiej”.	1004
493	21 listopada, szyfrogram ambasady w Waszyngtonie Ocena polityki USA wobec PRL: „Postęp w przywracaniu stabilizacji czyni, iż eskalacja polityki sankcji (wprowadzenie nowych restrykcji) jest mało prawdopodobna”.	1006
494	21 listopada, szyfrogram ambasady w Waszyngtonie Propozycje działań w stosunkach PRL–USA: „Utrzymanie, zwiększenie aktywności na odcinku kontaktów pozarządowych, m.in. parlamentarzysty, delegacje FPA, spotkanie «okrągłego stołu»”.	1008
495	25 listopada, okólnik wiceministra Wójcicha Konieczne składanie protestów wobec zagranicznej działalności przedstawicieli NSZZ „Solidarność”.	1009
496	25 listopada, okólnik ministra spraw zagranicznych Instrukcja w sprawie rozmów o sytuacji wewnętrznej PRL: „Waższe zwolniony nie w rezultacie czyichkolwiek nacisków, ale wyniku oceny, że wypuszczenie go nie stwarza zagrożenia dla bezpieczeństwa kraju”.	1010

LISTA DOKUMENTÓW

497	26 listopada, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Gotowość kontynuacji udziału polskiego kontyngentu w siłach ONZ na Bliskim Wschodzie.	1011
498	26 listopada, notatka informacyjna Aktualny stan stosunków z OWP.	1012
499	27 listopada, okólnik wiceministra Jaroszka Krytyczna ocena przyjęcia przez Komitet Wolności Związkowej i Radę Administracyjną MOP zaleceń odnośnie do ruchu związkowego w Polsce.	1013
500	29 listopada, szyfrogram radcy ambasady w Kolonii W trakcie rozmowy w Urzędzie Kanclerskim „przedstawiłem nasze stanowisko i informowałem o rozwoju sytuacji w kraju”.	1014
501	29 listopada, szyfrogram ambasadora w Luandzie do dyrektora generalnego MHZ Plan doprowadzenia do spłaty zadłużenia przez Angolę dostawami ropy naftowej.	1017
502	29 listopada, pismo stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Wątpliwości w sprawie prognozy rozwoju sytuacji międzynarodowej.	1018
503	29 listopada, notatka prezesa NBP Zadłużenie Polski tematem rozmów z przedstawicielami Międzynarodowego Banku Inwestycyjnego: „Spłata odsetek bieżących naliczanych od długu przypadającego w roku 1983 nastąpi w 50%”.	1021
504	30 listopada, pilna notatka „W ciągu br. Ministerstwo Spraw Zagranicznych wielokrotnie otrzymywało oficjalne skargi ambasad krajów afrykańskich i arabskich oraz studentów z tych krajów na niewłaściwe postępowanie wobec nich funkcjonariuszy organów porządku publicznego, a także na wzrost aktów przestępczych”.	1023
505	30 listopada, notatka sekretariatu Zespołu KC PZPR ds. Propagandy na Zagranicę Niezbędne opracowanie „kompleksowego programu oddziaływania na zagranicę” w związku z przyjęciem ustawy o związkach zawodowych.	1025
506	1 grudnia, szyfrogram dyrektora Departamentu IV do ambasadora w Wiedniu Instrukcja do rozmów w MSZ Austrii w sprawie działań międzynarodowych dotyczących ustawy o związkach zawodowych.	1029

LISTA DOKUMENTÓW

507	1 grudnia, notatka prezesa NBP Zastępca przewodniczącego zarządu Banku Państwa ZSRR w czasie rozmów na temat polskiego zadłużenia „ponownie podkreślił, że dotychczasowe ustalenia na wysokim szczeblu dotyczyły przełożenia płatności rat kapitałowych, natomiast nie było i nie ma pozytywnej decyzji w sprawie prolongowania płatności odsetek”.	1030
508	2 grudnia, szyfrogram wicedyrektora Departamentu IV do szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską W kwestii planowanej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski „uzgodniono, że zaproszenia dla papieża zostaną wysłane w I kwartale 83 po wstępnym ustaleniu programu”.	1032
509	3 grudnia, szyfrogram sekretarza KC PZPR do spraw międzynarodowych do ambasadora w Moskwie Wyjaśnienia wicepremiera Malinowskiego w sprawie zasadności planowanej wizyty w ZSRR.	1033
510	4 grudnia, okólnik dyrektora Departamentu Łączności Zagrożenie bezpieczeństwa placówek: „Problem jest ważny, nie można lekceważyć. Każdą informację na ten temat proszę przysyłać do Departamentu Łączności”.	1034
511	7 grudnia, szyfrogram ambasadora w Kopenhadze Konsekwencje naruszenia duńskich wód terytorialnych przez polskie statki.	1035
512	7 grudnia, szyfrogram wiceministra Wójcickiego do ambasadora w Moskwie Podziękowania dla strony radzieckiej za wsparcie polskich działań propagandowych związanych z rocznicą wprowadzenia stanu wojennego i „mających na celu przeciwdziałanie antypolskiej polityce Reagana”.	1036
513	9 grudnia, szyfrogram ambasadora w Limie Ceremonia złożenia listów uwierzytelniających: „Listy złożyłem w ciągu tygodnia od przyjazdu, mimo że prezydent i minister SZ mają bardzo wypełniony kalendarz”.	1037
514	9 grudnia, szyfrogram ambasady w Waszyngtonie Reakcje USA na rozwój sytuacji w Polsce: „Podtrzymują nadal swą nadzieję co do możliwości przywrócenia dobrych wzajemnych stosunków, które tradycyjnie istniały pomiędzy naszymi państwami”.	1038
515	9 grudnia, szyfrogram ambasadora w Bagdadzie Zagrożenie bezpieczeństwa polskich pracowników: „Proszę o niewysyłanie na północ Iraku i w rejon Basry specjalistów z rodzinami”.	1041
516	9 grudnia, wyciąg korespondencyjny z szyfrogramu ambasadora w Damaszk Zainteresowanie nowo mianowanego ambasadora Arabii Saudyjskiej „utrzymywaniem rzeczowych i przyjaznych kontaktów”.	1042

517	9 grudnia, raport polityczny ambasady w Londynie (fragmenty) Stan stosunków polsko-brytyjskich: „Konserwatywny rząd M. Thatcher skwapliwie przyłączył się do NATO-wskich sankcji nałożonych w styczniu br. na Polskę jako sankcji Zachodu za wprowadzenie stanu wojennego w naszym kraju”.	1042
518	10 grudnia, raport polityczny ambasady w Hadze (fragmenty) Regres w stosunkach polsko-holenderskich: „Przerwane zostały kontakty polityczne na szczeblu rządowym, wstrzymane kredyty państwowe i gwarancje państwowe na inne ewentualne kredyty”.	1048
519	13 grudnia, raport ambasady w Moskwie (fragmenty) „Na stan stosunków dwustronnych PRL–ZSRR w 1982 r. i ich poprawę w porównaniu z rokiem 1981 w sposób zasadniczy wpłynęło zahamowanie działań sił kontrrewolucyjnych w Polsce po wprowadzeniu stanu wojennego oraz proces stopniowego umacniania się ideowego i organizacyjnego PZPR”.	1052
520	13 grudnia, raport polityczny ambasady w Pekinie (fragmenty) Stosunki polsko-chińskie w 1982 r.: „Kontakty polityczne i współpraca dwustronna utrzymywane były w zasadzie w ramach dotychczasowych kanałów i na podobnych szczeblach protokółarnych”.	1057
521	14 grudnia, szyfrogram ambasadora w Lagos Zatrzymanie polskich marynarzy „podejrzanych o handel pistoletami gazowymi”.	1062
522	14 grudnia, szyfrogram ambasadora w Ottawie W 1983 r. w relacjach z Kanadą należy „podtrzymywać dotychczasowy dialog korespondencyjny między szefami rządów obu krajów, poszerzając go o problematykę rozbrojenia i bezpieczeństwa europejskiego”.	1063
523	14 grudnia, notatka informacyjna (fragmenty) Wizyta ministra spraw zagranicznych w Czechosłowacji „miała pomyślny pod względem poczynionych uzgodnień i osiągniętych wyników przebieg”.	1066
524	15 grudnia, notatka szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską Konieczne wprowadzenie zmian organizacyjnych i personalnych w sposobie funkcjonowania Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską.	1071
525	[przed 17 grudnia], notatka stałego przedstawicielstwa przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Ocena prognozy rozwoju sytuacji międzynarodowej.	1073

526	[po 17 grudnia], notatka dyrektora Gabinetu Ministra Zapis posiedzenia Kolegium MSZ poświęconego zagranicznym reakcjom na decyzję o zawieszeniu stanu wojennego.	1074
527	18 grudnia, szyfrogram dyrektora DMO do stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Instrukcja do rozmowy z sekretarzem generalnym: „Rozmowę przeprowadźcie tak, aby nie antagonizować S.G., ale też nie pozostawiać wątpliwości, że na żadne «badanie sytuacji w Polsce» nie pójdziemy”.	1092
528	19 grudnia, szyfrogram wicepremiera Rakowskiego (z Hawany) do premiera „Na zakończenie pobytu na Kubie przyjął mnie Fidel Castro, z którym odbyłem ponad 3-godzinną rozmowę”.	1094
529	20 grudnia, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do sekretarza KC PZPR do spraw międzynarodowych (do Moskwy) Wyciąg korespondencyjny z szyfrogramu ambasadora w Pradze w sprawie uzgodnienia tekstu deklaracji DKP UW.	1095
530	20 grudnia, szyfrogram stałego przedstawiciela przy ONZ w Nowym Jorku Obniżenie polskiej składki członkowskiej w ONZ.	1096
531	20 grudnia, notatka MSW Wytyczne w sprawie działań propagandowych skoncentrowanych na ukazywaniu pozytywnych aspektów wprowadzenia stanu wojennego.	1097
532	22 grudnia, szyfrogram szefa Zespołu ds. Stałych Kontaktów Roboczych ze Stolicą Apostolską „W otoczeniu Papieża – jak sądzę, jest to odbicie jego poglądów – ostatnie rozwiązania sejmowe przyjęto spokojnie, lecz z rezerwą”.	1098
533	23 grudnia, wyciąg korespondencyjny z szyfrogramu konsula generalnego w Nowym Jorku „Polskie decyzje o ograniczeniu wymiany kulturalnej i naukowej wywołały zaniepokojenie w amerykańskich środowiskach zajmujących się wymianą z Polską”.	1099
534	27 grudnia, szyfrogram wicedyrektora Departamentu IV do ambasadora w Londynie Informacja ambasadora w Brukseli o działaniach EWG: „Na odby- tym w Kopenhadze w dniu 21 bm. ostatnim posiedzeniu pod kie- rownictwem duńskim Komitetu Politycznego «10» omawiana była m.in. sprawa polska”.	1100
535	27 grudnia, notatka informacyjna Aktualny stan stosunków z Australią: „Australijska reakcja na wpro- wadzenie stanu wojennego pozostawała w analogii do stanowiska Zachodu (trzy warunki), co znalazło wyraz w oświadczeniach rząd- owych oraz w rezolucjach parlamentu”.	1101

LISTA DOKUMENTÓW

536	28 grudnia, szyfrogram wiceministra Olechowskiego do ambasadora w Paryżu	1103
	Instrukcja w sprawie działań zmierzających do zmiany stanowiska Francji wobec stosunków z Polską.	
537	29 grudnia, szyfrogram ambasadora w New Delhi do ministra górnictwa i energetyki	1105
	Zaniepokojenie opóźnieniami w realizacji przez stronę polską kontraktów na budowę elektrowni w Indiach.	

